

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

DE VLAAMSE PERS IN BELGIE

Voordracht gehouden door de Heer J. DE SPOT, voor het Vlaams Pleitgenootschap der Balie te Brussel op 24 Mei 1949

Een tijd geleden las ik in het « Journal des Tribunaux » dat, samen met zijn Vlaamse tegenkamer het « Rechtskundig Weekblad », niet alleen voor de rechtsgeleerde, maar ook voor de journalist, een kostelijke bron van informatie is, de tekst van een voordracht, welke oud-minister Tschoffen gehouden heeft voor de Conferentie van de Jonge Balie te Namen en te Luik. Deze voordracht handelde over « L'art de plaider » — de pleitkunst, indien ik me zo mag uitdrukken — en de heer Tschoffen zette erin uiteen dat het pleidooi heden ten dage veel meer een wetenschap dan een kunst is geworden, omdat het doel ervan niet is, zoals in de kunst, te ontroeren en te behagen, maar wel te overtuigen door een beroep op de rede en het verstand.

Toen wij nog collegestudenten waren en aan een toekomstige advocatenloopbaan dachten, lasen wij in de « Modèles Français » van de geleerde Pater Procès van het Gezelschap Jezus, de pleidooien van Berryer en Chaix-d'Est-Ange, om van Lamartine en Victor Hugo niet eens te spreken en dachten dat geheel de kunst van de pleiter lag in de gloed en de overtuiging van het betoog, in het pakkende van de uiteenzetting, in effecten en contrasten en in de majestatische deining van de zinsbouw. Hoe weinig hebben wij er toen aan gedacht dat in 1949 een der meesters van onze hedendaagse balie ons zou komen vertellen dat, om goed te pleiten men in de eerste plaats volgende regelen diende in acht te nemen : « Prends l'éloquence et lui tords le cou — Ayez de la tenue — Soyez clairs — Soyez brefs — Soyez modérés — N'improvisiez pas ».

In veel opzichten vertoont het beroep van journalist een grote gelijkenis met dat van de advocaat. Zoals de advocaat, oefent de journalist een vrij beroep uit. Zoals de advocaat, is hij aan zijn onafhankelijkheid gehecht. Zoals de advocaat, is hij verondersteld, zich alleen te laten leiden door de rechtvaardigheid en het algemeen welzijn. Waar de advocaat private belangen verdedigt, verdedigt hij collectieve belangen, maar geen van beiden is het geoorloofd, deze belangen aan algemene beginselen te slachtofferen. Zoals bij de advocaat, ik mag het wel zeggen, is zijn beroep

niet commercieel, wordt het niet uit winstbejag uitgeoefend en is het geldelijk succes, waarmede zijn inspanningen worden bekroond, doorgaans maar betrekkelijk.

De verleidingen, waaraan de uitoefenaars van deze twee beroepen zijn blootgesteld, zijn dan ook dezelfde. Er zijn journalisten — zoals ik verondersel dat er advocaten zijn — die geneigd zijn hun beroep te commercialiseren en daarom het met de vastgelegde of ideële professionele normen niet te nauw nemen. Er zijn er anderen, daarentegen, die het teveel idealiseren. Uw ervaring, meer dan de mijne, zal u geleerd hebben, dat de advocaat, die in de wolken leeft, en de rechtspractijk als een abstracte wetenschap beoefent, zonder de dagelijkse werkelijkheid en de vooral concrete gegevens van het behandelde geval te zien, het doorgaans niet ver brengt. De journalist die barst van principes, maar die de feiten negeert, de journalist die moraliseert en alleen theorieën verkoopt, maar niet weet wat er in de wereld en vooral in zijn straat omgaat, zal het op een dagblad ook niet lang uithouden. Gelukkig bestaan er, zowel voor de advocaten als voor de journalisten, twee vervelende maar twee nuttige personages. Voor de advocaat is het de magistraat en de cliënt; voor de journalist is het zijn lezer en zijn kassier. De cliënt vraagt u dat u zijn zaak zoudt winnen, en daarom dienen uw schoonste pleidooi en uw meest spitsvondige conclusiën tot niets, indien u de rechter niet hebt overtuigd. Zo heeft de kassier van onze dagbladen maar één zorg : dat ze zouden verkocht worden. En daarom gaan onze meest verheven artikelen, onze sensationeelste reportages verloren, indien ze niet gelezen worden.

Ik herinner mij dat, toen ik nog stagist was, ik mijn eerste pleidooi triomfantelijk besloot met de woorden : « En nu, Mijnheer de Voorzitter, nu ben ik eens benieuwd wat mijn achtbare tegenstrever daarop zal antwoorden ! » Waarop de Voorzitter droogjes opmerkte : « Je crois, Maître, que vous ne perdez rien pour attendre ! » Ik heb dikwijls bemerkt — en recente polemieken over het grote vraagstuk, dat het land verdeelt, zullen er u het bewijs van gebracht hebben — dat het in de journalistiek juist hetzelfde is.

Wie te veel bewijst, bewijst niets. Wanneer men gelooft zijn tegenstander onder de argumenten bedolven te hebben, doet men er goed aan, er voor zich zelf aan toe te voegen: «Je crois que je ne perds rien pour attendre!» Want in de journalistiek, zoals aan de balie, is het laatste woord hebben een mythus, waarop velen zich blind staren.

Ik zou deze parallel tussen de advocaten-practijk en het journalisten-beroep nog verder kunnen door-trekken. Maar hetgeen waartoe ik wil komen is dit: er heeft zich in de laatste dertig jaar, in de rechts-practijk, zoals in de journalistiek — en trouwens ook in de politiek — een langzame evolutie voltrokken. Het «wat?» is veel belangrijker geworden dan het «hoe?». De aandacht van onze tijdgenoot gaat meer naar het concrete dan naar het abstracte, meer naar wat hij begrijpt dan naar wat hij gevoelt. De advocaat die zijn proces wil winnen, de politicus, die zijn kiezer zoekt tevreden te stellen, de zakenman, die zijn koopwaar wil verkopen, de dagbladschrijver die wil gelezen worden, moet in de eerste plaats overtuigen en uiteenzetten. De tijd der retoriek en de tijd der eigenlijke polemiek is voorbij. De stelregel van Mr Tschoffen, welke ik daareven aanhaalde «soyez clairs, soyez brefs, soyez modérés, n'improvisiez pas» geldt voor iedereen.

In onze Belgische journalistiek is dit tot uiting gekomen in een stijgende behoefte aan informatie. Indien u zich de moeite moest getroosten, oude collecties dagbladen van vóór 1914 of zelfs van vóór 1939 na te slaan, zoudt u verbaasd staan voor de heftigheid, de hartstochtelijkheid, van de polemieken die toen woedden. Ik weet wel dat er nu nog een soort cliënteel bestaat die haar voorkeur geeft aan het soort dagbladen — of aan het soort advocaten — waarvan beweerd wordt «dat ze het eens durven zeggen». Doch men late zich door deze bedrieglijke aanwijzingen niet misleiden. Vooreerst is het niet uitgemaakt, dat het succes uitsluitend of hoofdzakelijk aan de polemische toon dezer bladen te danken is. De degelijkheid, de kwaliteit, de naam, de traditie en de verworven gewoonten spelen een grote rol. En ten tweede, zal men heden ten dage practisch geen enkel dagblad van betekenis en formaat meer aantreffen, dat naast enkele kolommen gewijd aan de polemiek, niet ettelijke bladzijden besteedt aan de informatie. De betekenis van de informatie in onze huidige journalistiek is trouwens gemakkelijk te verklaren. De belangstelling van het publiek heeft zich op een ongelooftijke wijze verruimd. Scepticus in vele zaken, wenst de lezer niet zozeer te weten wat zijn dagblad over een aantal zaken *denkt*, maar wat het *weet* en wat het te vertellen heeft. Er is geen grens aan zijn weetlust en waar het vroeger een vraagstuk was te raden wat de lezer interesseert, is het heden ten dage een vraagstuk geworden uit te maken wat hem niet interesseert.

Tot kort voor de oorlog maakte men het onderscheid tussen informatiebladen en bladen met politieke strekking. De eersten hadden voor doel zoveel mogelijk feiten weer te geven, de tweede er een oordeel over te vellen, voorlichting te geven en een bepaalde strekking te verdedigen. Men stelt vast dat dit onderscheid meer en meer vervaagt. Het gaat zelfs verder. Men zou zich beginnen afvragen of de grote massa van het lezerspubliek nog bladen van hare gezindheid verlangt. Meer en meer worden de politieke bladen van alle kleur gedeserteerd en gaat de voorkeur, hetzij naar sensatiebladen, hetzij naar bladen die politiek neutraal of niet zeer uitgesproken zijn en die hoofdzakelijk het accent op de informatie leggen. Dit verschijnsel is algemeen. In Frankrijk hebben de

partijbladen de ene na de andere failliet gemaakt, terwijl het in Engeland en de Verenigde Staten — de klassieke landen van de informatiepers — voor de oningewijde dikwijls zeer moeilijk is om uit te maken tot welke kleur een bepaald blad behoort.

In België is deze verschuiving in veel geringer mate waar te nemen. Ons lezerspubliek geeft blijk van een verrassende trouw aan oude, gevestigde dagbladen. Maar bij ons stelt men toch het zonderlinge feit vast, enerzijds dat het publiek van deze bladen voor een groot deel met de uitgesproken politiek ervan niet accoord gaat, maar er anderzijds zijn voorkeur aan geeft, misschien wel omdat deze bladen — op de polemiek na — informatiebladen geworden zijn.

Wij geloven dat dit verschijnsel gezond en bemoedigend is. Het is onbetwistbaar, dat onze pers in het verleden te veel aan de politiek heeft geslachtofferd. Tot voor korte jaren heeft men in vele kringen de opvatting gehuldigd, dat een dagblad hoofdzakelijk een politiek instrument moest zijn. En het is mogelijk, dat in een tijd van mindere verstandelijke ontwikkeling, deze opvatting gewettigd was. Maar thans is ze klaarblijkelijk voorbijgestreefd. De man die aan de stembus staat is totaal verschillend van de man die een dagblad koopt. De inspanning, die men van hem vraagt om een bolleke op zijn stembriefje zwart te maken, is veel geringer dan de inspanning die men van hem vraagt wanneer hij dagelijks een krant moet lezen die hem verveelt. Een Amerikaans journalist heeft onlangs gezegd, dat de hoofdredacteur van een dagblad iemand is, die alle dagen moet verkozen worden. En de man in de straat zal hem niet alleen verkiezen omdat hij het met de opvattingen van zijn dagblad roerend eens is, wat met de politieke partijen nog steeds het geval is. Andersom kan men ook zeggen dat de man in de straat niet zal nalaten een dagblad te lezen dat hem interesseert, omdat hij met de politiek ervan niet instemt. Kan men dan nog zeggen, dat een dagblad, als politiek instrument, dezelfde waarde heeft behouden als vroeger? Vele socialistische of C. V. P.-kiesers lezen liberale dagbladen, vele liberalen lezen een katholiek blad. Dat zal hen niet beletten over enkele weken overeenkomstig hun gezindheid te stemmen.

Veel belangrijker dan de politieke strekking van een dagblad, is de levensbeschouwing die aan de grondslag ervan ligt.

De ervaring bewijst, dat een dagblad het zich kan veroorloven in strijd te zijn met de politieke opvattingen van zijn lezers, indien het zich op het culturele niveau handhaaft, waarop zijn publiek zich bevindt. Niemand zal een blad lezen dat dom, grof, onzedelijk, antinationaal of sectair is, indien hij zelf van deze gebreken niet is aangetast. Is dan de juiste opdracht van een dagblad niet veel meer een cultuur-instrument te zijn dan een politiek instrument?

Het is trouwens opvallend hoe zich bij de meeste bladen een strekking aftekent, die men in de grond antipolitiek zou kunnen noemen. Het paradoxale is dat ze het sterkst bestaat bij de zgz. onafhankelijke, maar hevige politieke bladen. De bladen, die het meest over de politiek schrijven, zijn dikwijls de bladen die er het minst eerbied voor hebben. Ook dat is een teken des tijds en een veroordeling van de opvatting van «het blad als politiek instrument». Wie met de politieke en parlementaire redacteurs van de dagbladen dagelijks omgaat, zal steeds getroffen zijn door hun scepticisme, hun geblaseerdheid en de werkelijke of geveinsde verachting welke ze voor politici aan de dag leggen. Het is, geloof ik, ten dele een kwestie van optiek. Wanneer men op de pers-tribune van een der beide Kamers staat, krijgt men

inderdaad een zonderlinge indruk van de parlementaire werkzaamheid. Van boven gezien komen onze parlementairen er niet allerbest uit. Een oneerbiedig journalist heeft eens geschreven, dat ze er uitzien als vissen in een groen bokaal. En ik kan best begrijpen, wanneer men de verkozenen der Natie dagelijks op deze wijze gadeslaat — in hun goede of in hun min goede momenten — men stilaan aan politiek agnosticisme begint te lijden.

Men kan zich trouwens de vraag stellen of de eigenlijke politiek — en daarmee bedoel ik de binnenlandse politiek — een thema is, dat voldoende omvangrijk is om de ganse oriëntatie van een dagblad te bepalen. Op een ogenblik wanneer alle vraagstukken op een wereldschaal gesteld worden, lijkt het mij, dat het antwoord ontkennend moet zijn. Wij bevinden ons veel meer voor conflicten van levensbeschouwingen dan voor eigenlijke politieke conflicten, in de klassieke zin van het woord. Ook de grote massa heeft het instinctmatig gevoeld en wanneer men zegt dat haar «politieke» belangstelling aanzienlijk is geluwd, dient hiervoor geen andere oorzaak gezocht.

Hoe dan ook, aangezien het feit dat het dagbladlezerspubliek zich niet volgens zijn politieke gezindheid laat verdelen, niet kan betwist worden, moet ik er wel de gevolgtrekking uit afleiden, dat wat voor het gezag en de betekenis van een dagblad bepalend is, ook elders moet gezocht worden. Ligt het uitsluitend in de technische, journalistieke en informatieve waarde van het dagblad, zoals alles er schijnt op te wijzen? Ook dat lijkt me nog niet een volledige verklaring. In het Gedenkboek dat de Brusselse afdeling van de Algemene Belgische Persbond ter gelegenheid van haar 60e verjaardag heeft uitgegeven, schrijft de Vlaamse auteur Raymond Herremans in een bijdrage over de «Literaire critiek in de dagbladen», sprekend over de slechte invloeden die van de pers uitgaan: «Een van die spijtige invloeden is ongetwijfeld dat de lezer verslaafd is geraakt aan de informatie... Het lijkt mij een feit, dat de kwaliteit en de kwantiteit van de informatie het dagblad over het algemeen tot een chaos aan het maken is, waarin de lezer zich werpt of medege trokken wordt en waarin hij dreigt de eigen persoonlijkheid te verliezen... De kennis en de gedachten, die de lezer worden medegedeeld, kunnen hem enkel dienstig zijn, in zoverre zij vruchtbaar worden in eigen gemoed en geest, in zoverre zij geen ballast, maar stoffering, geen opium maar goed zaad zijn. In deze geest is het geboden in het dagblad naar een steeds betere verhouding te streven tussen wat zuiver informatief is en wat de lezer *menselijker* maakt.»

Tot daar Raymond Herremans. En ik wil hierbij de woorden onderstrepen: *wat hem menselijker maakt*. Ik geloof dat alle réussites in het dagbladwezen «à la mesure de l'homme» moeten gemeten worden. Men zal mij misschien antwoorden met het commercieel succes van zekere Franse of Engelse sensatiebladen, waarin men nog vruchteloos naar iets menselijks zal zoeken. De vraag nog terzijde gelaten of zoiets wel tot het dagbladwezen behoort, antwoord ik onmiddellijk dat de exploitatie van een voorbijgaande roes nog geen succes mag genoemd worden. Het duurt gewoonlijk zeer lang voordat een dagblad wortel schiet en speculeren of sexualiteit en indiscreties is misschien een speculatie, die zo oud is als de wereld: maar nooit heeft men er iets bestendigs op gebouwd.

Eigenlijke réussites in het dagbladwezen zijn op andere grondslagen gevestigd. Het is niet alleen de overvloed en de keus van de informatie, of de spoed waarmee ze wordt gepubliceerd, het is niet alleen

de technische verzorging, de opstelwijze, de bekwame leiding, de regelmatigheid in de verdeling, het aantal advertenties of het aantal bladzijden dat de lezer in de keuze van zijn dagblad bepaalt. Lees aandachtig de Belgische dagbladen en ge zult vaststellen dat telkens wanneer een bepaalde krant zich met een bepaalde lezerskring vereenzelvigt en er diep ingeankerd is, deze krant met zijn publiek, vaak op een bijna onmerkbaar wijze door een gemeenschappelijke levensvisie verbonden is. Het is gemakkelijk u de demonstratie te geven voor bladen met sterk uitgesproken strekking, waarvan men zegt, dat ze op een volmaakte wijze de mentaliteit van de Belgische burgerij met al haar hoedanigheden en gebreken weerspiegelt. Maar ik zou hetzelfde kunnen aantonen voor de volksbladen, die zich tot de grote massa wenden, of voor loutere informatiebladen, die lezers van de meest uiteenlopende gezindheid en verstandelijke ontwikkeling groeperen. Deze bladen noemt men gewoon neutraal. En hoewel het ware neutrale blad, in politiek opzicht, in België niet bestaat, kan men het zich tocht theoretisch wel indenken. Maar zelfs een neutraal blad moet zich nog altijd door zekere algemene richtlijnen laten leiden. Het moet zijn lezers een levensvisie geven, die wel is waar een verregaande verdraagzaamheid in politiek of confessioneel opzicht veronderstelt, maar die zekere min of meer algemene erkende geestelijke waarden blijft huldigen. Het zal van de intensiteit van het politiek of godsdienstig bewustzijn van de lezer afhangen of zulk een blad hem bevredigt of niet. Er zijn geen bladen die terzelfdertijd de anarchist en de puritein, de fascist en de communist voldoende schenken. Vooral wanneer men tot de élite opstijgt, is het niet mogelijk de levensvisie van eenieder anders dan bij benadering weer te geven.

Ik besluit dan ook het eerste deel van deze uiteenzetting: de indeling van de dagbladen volgens hun politieke strekking behoort tot het verleden.

Zoals overal elders, evolueert ons dagbladwezen in de richting van de informatie. Maar het onderscheid, dat altijd onder de bladen zal blijven bestaan en dat het publiek in zijn keuze zal bepalen, zal berusten — naast de steeds geldende commerciële, redactionele en technische factoren — op de levensvisie, die ieder blad zal vertolken.

Welk is de rol, te midden van dat alles, van de Vlaamse pers? De titel van deze voordracht luidde: de Vlaamse pers, assepoester? Speelt de Vlaamse pers de tweede viool in het concert van onze Belgische dagbladen?

In een nabij verleden is dit onbetwistbaar zo geweest. Het grote feit, dat geheel de positie van het Vlaamse dagbladwezen in België heeft bepaald en nog bepaalt, is niet journalistiek, maar ethnisch en geografisch. Het is een feit dat onze Waalse landgenoten niet de minste belangstelling aan de dag leggen voor onze taal en dat de Vlamingen nog steeds een grote belangstelling tonen voor de hunne. Voor de Vlaamse pers komt dat practisch hierop neer, dat Vlaamse bladen nooit in Wallonië en zeer weinig te Brussel worden gelezen en dat de Franse bladen wel in Wallonië en te Brussel, maar ook veel in Vlaanderen gelezen worden. Niettegenstaande de demografische meerderheid van het Vlaamse land, wendt de Vlaamse pers zich uiteraard tot een beperkt publiek. Dit publiek is beperkt tot de niet-Frans lezende min ontwikkelde standen en de Nederlands-lezende, en meestal dan ook Vlaamsbewuste hogere standen. Het gevolg van deze toestand is onvermijdelijk, dat de Vlaamse pers zich overwegend in de volksbladjournalistiek heeft gespecialiseerd en heeft

moeten specialiseren. Tot voor dertig jaar bestond er in Vlaanderen geen enkel dagblad voor de ontwikkelde standen.

In 1840 telde ons land 28 Franstalige dagbladen. Daartegenover stond geen enkel Vlaams dagblad, alleen enkele weekbladen of bladen die twee of drie maal per week verschenen. In September 1843 werd door een Antwerps drukker, Van Diere, «De Schelde» opgericht, die later «Het Handelsblad» zou worden, waarvan August Snieders jarenlang de hoofdredacteur is geweest. In 1863 verscheen het eerste journalistiek dagblad «De Werker» van Gent. In 1879 ontstond, insgelijks te Gent, een katholiek blad «De Gentenaar». In 1884 werd het zegelrecht op de dagbladen afgeschaft, hetgeen het ontstaan van een werkelijke Vlaamse pers heeft mogelijk gemaakt. In 1884 ontstond de «Vooruit», in 1885 «Het Nieuws van den Dag», in 1888 «Het Laatste Nieuws», in 1891 «De Gazet van Antwerpen» en «Het Volk», in 1897 «De Nieuwe Gazet», in 1914 «De Volksgazet», in hetzelfde jaar «De Standaard», later gevolgd door «Het Nieuwsblad», in 1933 «Het Belang van Limburg», in 1944 «De Rode Vaan» en «De Nieuwe Standaard», die in 1947 «De Nieuwe Gids» zou worden (1).

U zult dadelijk bemerken dat op twee uitzonderingen na, die van tamelijk recente datum zijn, al deze bladen volksbladen zijn. Ze richtten zich tot de arbeiders, de boeren en de kleine burgerij. Geen enkel van deze volksbladen heeft enige belangrijke politieke rol gespeeld. Daarentegen hebben ze aanzienlijk bijgedragen tot de geestelijke ontwikkeling van onze Vlaamse volksmensen en hebben het Vlaams bewustzijn wakker geschud. Onze bladen zijn in de grond nog voor een groot deel provinciebladen en dingen meer naar de clientèle van bepaalde gewesten — Antwerpen, Limburg of West- en Oost-Vlaanderen, dan naar de nationale verspreiding; zelfs de bladen die te Brussel uitgegeven worden, trachten zich een regionaal cachet te geven en hebben dan ook, bijna alle, verschillende edities, waarin het plaatselijk nieuws per gewest wordt opgenomen. Geen enkele van onze Vlaamse bladen heeft te Brussel een lezerskring, die voldoende belangrijk is om als kern van zijn publiek beschouwd te kunnen worden.

Er is één Vlaams blad, dat te Brussel een zekere verspreiding heeft, maar ook voor dat blad ligt het grootst aantal van zijn lezers in de provincie. Dat alles heeft niet belet dat vele van onze Vlaamse bladen een voor ons land betrekkelijk aanzienlijke oplage verworven hebben. Er is er een dat op meer dan 300.000 exemplaren drukt, er zijn drie of vier, die op 100.000 à 200.000 nummers trekken.

Men zou er echter verkeerd aan doen hieruit af te leiden, dat onze Vlaamse bladen over ruime geldelijke middelen beschikken. Een der voornaamste bronnen van inkomsten voor de dagbladen is heden ten dage de publiciteit. Welnu, het moet wel gezegd, dat onze Vlaamse bladen op verre na niet dezelfde publiciteitsinkomsten hebben als onze Franstalige confraters. Zelfs onze bladen met hoge oplagen zijn in dat opzicht kennelijk gehandicapeerd. Bovendien zijn verschillende onzer Vlaamse bladen in een verwoede concurrentiestrijd verwickeld en zien zich genoodzaakt een groot deel van hun middelen aan propaganda te besteden. Persoonlijk meen ik hieraan te moeten toevoegen, dat de sport een echte kanker is geworden, die ons dagbladwezen aanvreet. Ieder volksblad van enige betekenis acht zich verplicht dagelijks een derde tot de helft — en op sommige dagen zelfs meer — van zijn plaatsruimte aan sport te wijden. Ik sta telkens verbaasd voor de onverzadig-

bare appetijt van onze Vlaamse volksmensen naar resultaten van en commentaren over de meest onbenullige sportgebeurtenissen. Ons volk, dat in andere opzichten zo dikwijls blij geeft van realisme en gezond verstand, is waar het de sport betreft klaarblijkelijk de kluts kwijt. Met de beste wil van de wereld zoek ik vruchteloos naar enige grond van rechtvaardiging voor de dithyrambische taal, waarmee de lof van doorgaans zeer middelmatige en, als persoon, dikwijls weinig interessante sportfiguren wordt bezongen. Het is tot op zekere hoogten eenvoudig belachelijk geworden en alle uitgevers van dagbladen erkennen het: de duivenmelker wil over ettelijke kolommen de uitslagen van de laatste vluchten afgedrukt zien (met commentaar), de voetbal-supporter eist dat over iedere voetbalmatch, zij het ook een match tussen twee locale liefhebbersploegen, een pronostie en de uitslag, een verslag en gebeurlijke nabeschouwingen zouden verschijnen. De liefhebber van wielrennen, die in dit seizoen van zich laat horen, verlangt de uitslag van, een verslag over en commentaar aangaande de kleinste kermiskoers. Over populaire wielrenners verwacht hij regelmatige reportages, waarin de «Nest» of «Sylveer» of «De Witte» in zijn huiskring wordt «verrast», — bij voorkeur bij de lectuur van het betrokken dagblad — en daarna vertelt waarom hij Zondag laastleden zo slecht gereden heeft en Zondag aanstaande zo goed zal rijden. Over enkele weken, wanneer de Ronde van Frankrijk zal begonnen zijn, zal men in al onze Vlaamse volksbladen ellenlange beschouwingen kunnen lezen, waarin men niet alleen zal kunnen vernemen hoe iedere rit verliep, maar ook wat iedere renner zegt en denkt, wat hij eet, hoe hij slaapt, waar en waarom hij zweren heeft, wat het merk is van zijn fiets, hoe dikwijls en waar hij plat gevallen is en gebeurlijk wat zijn vrouw, zijn vader of zijn verloofde over dat alles gezegd heeft, Dat alles geschreven in een taaltje om uw haren te berge te doen rijzen met eeuwige dezelfde cliché's zoals «de bal scheerde voorbij de lat», «de ster van het veld» of «hij werd met één wiel geslagen» of «hij steekt in blakende vorm». Het meest onthutsende is echter dat al dat onhebbelijk proza er bij de lezers ingaat als zoete koek. Sommige bladen hebben gepoogd hun sportkopij ten minste te laten opstellen door mensen, die fatsoenlijk konden schrijven. Ze hebben er niet het minste succes mee gehad. Men zou het nog kunnen begrijpen, indien de sportliefhebber, die op deze overmaat van sportkopij gesteld is, zijn gading zou gaan zoeken in zgz. sportbladen, die practisch niets anders publiceren. Maar neen, hij verlangt, dat alles in een dagblad, in zijn dagblad te vinden.

Het noodlottige gevolg van deze stand van zaken is, dat alle uitgevers van volksdagbladen aan deze razernij toegeven — meestal tegen heug en meug — en er een niet onaanzienlijk gedeelte van de inkomsten van hun krant aan besteden. Want men verliest allicht uit het oog, dat om deze sportfurie te verzadigen, er jaarlijks een klein fortuintje vereist is dat opgeslorpt wordt door wedden aan sportredacteurs, vergoedingen aan correspondenten, reis- en verplaatsingskosten, telefoon en telegraaf en — last not least — premien die de inrichters van grote en kleine koersen, overeenkomstig de huidige gebruiken en gewoonten, aan de dagblad-uitbaters vragen.

Begrijpelijk is de behoefte aan plaatselijk nieuws, waarvan ik daareven gewag maakte. Het regionalisme zit er bij de Vlaming nog diep in. Ieder verlangt trouwens naar nieuws uit zijn streek en een kalf met twee koppen in Uw geboortedorp is altijd heel wat belangrijker dan tienduizend Chinezen die in een

overstroming verdrongen zijn. Maar ook dat neemt een groot gedeelte van de middelen en van de plaatsruimte van onze Volksbladen in beslag. Stippen we hierbij — ter ontlasting van onze taalgenoten — aan, dat het sensationisme in het Vlaamse land veel minder verwoestingen heeft aangericht dan elders. Er zijn praktisch geen Vlaamse dagbladen, die op een ongezonde wijze de hartstochten prikkelen. Om jonge dames in badpak te zien, moet men eerder Franstalige bladen kopen. En al zijn er wel een paar Vlaamse bladen, die een zekere voorliefde voor moorden en gruwelijke gebeurtenissen aan de dag leggen, de sensationeelheid van de redacteur wordt doorgaans aan banden gelegd.

Met dat alles is het niet verwonderlijk dat het peil van de Vlaamse pers, wanneer men ze met de buitenlandse vergelijkt, niet bijzonder hoog ligt. Indien men de verstandelijke ontwikkeling van de Vlaming naar zijn dagbladpers moet beoordelen, krijgt men er maar een povere dunk van. Het is over 't algemeen — zoals telkens, de uitzonderingen niet te na gesproken — een pers zonder pretentie, die in staat is om aan de behoeften van een zeer bescheiden mensentype te voldoen. De gezamenlijke indruk, die men bij lezing ervan opdoet, is er ene van beminnelijke mediocriteit. Geen enkel Vlaams dagblad heeft, te mijner kennis, een vast redacteur in het buitenland. Enkele — en dan nog niet allemaal — houden er een paar gelegenheids-correspondenten op na. Het is zeker in de Vlaamse pers niet, dat men moet gaan zoeken naar primeurs over de grote internationale gebeurtenissen. Er is geen enkel Vlaams journalist, die nationale, laat staan internationale faam geniet. Is het trouwens, in de meeste Vlaamse bladen, niet de gewoonte, de artikelen zonder ondertekening te laten verschijnen? Er is geen enkel Vlaams dagblad, dat zijn redacteurs de opdracht zal geven, grote buitenlandse reportages te maken of de verschillende vertakkingen van een belangrijke aangelegenheid op te sporen. De meesten bekommeren zich niet eens om taal en spraakkunst, en ik geloof niet dat er in geheel de wereld één pers bestaat, die in taalkundig opzicht, zo chaotisch is als de onze.

Sinds de oorlog is er in deze weinig verkwikkelijke toestand, nochtans een lichte kentering gekomen. Vele bladen hebben de noodzakelijkheid ingezien meer aandacht te schenken aan de internationale, economische en sociale vraagstukken. Vele bladen hebben ook het gehalte van hun redactie verbeterd en in de meeste treft men thans ook universitair gediplomeerden aan. Er wordt een zichtbare inspanning gedaan om taal en stijl te verbeteren. En we hebben in plaats van één, thans twee bladen gekregen, die voor de ontwikkelde lezerskring bestemd zijn. Of deze laatste evolutie, die de omstandigheden hebben meegebracht, wel een gelukkige is geweest, zal ik hier maar onbesproken laten.

Men kan nochtans niet zeggen, dat de invloed welke van de Vlaamse pers, ook van de meer gevormde uitgaat, deze is waarop deze pers, als tolk van de talrijkste bevolkingsgroep, zou mogen aanspraak maken. Een van de redenen hiervoor heb ik U daareven aangeduid. Zolang een groot deel van de Vlaamse élites zijn eigen pers voor de Franstalige zal verwaarlozen, zal er van een volledige uitgegroeide Vlaamse pers geen spraak zijn. Men zal altijd blijven hangen tussen het massablad en het onvoltooide en onvoltooibare éliteblad. Ik heb U daareven uiteengezet hoe het gebrek aan middelen de uitbater van een Volksblad beletten het kulturele en opvoedende gedeelte van zijn krant, tot zijn recht te laten komen. Hoe kan dan, de uitgever van het zgn. betere blad, die wel

is waar niet zo zeer de slaaf is van de sportfurie van zijn lezers, maar die ook niet over de oplage van een populair blad beschikt, een product vervaardigen, dat de concurrentie met de meer verspreide, publicitair meer gesteunde Franse bladen kan doorstaan? Het is de eeuwige kringloop: om onze Vlaamse bladen meer te doen lezen, zouden deze bladen zo goed moeten zijn als de Franse; en om zo goed te worden m.a.w. om daartoe de nodige middelen te verkrijgen... zouden ze meer moeten gelezen worden.

Wanneer ik soms denk aan de strijd, welke de Vlamingen geleverd hebben voor het bekomen van een Vlaamse hogeschool en welke geestelijke en politieke omwenteling, het inwilligen van deze eis heeft voortgebracht, dan verwondert het mij altijd, dat zo weinig wordt gedaan voor het tot stand komen van een hoger Vlaams dagblad. De invloed van een dagblad is waarschijnlijk veel breder, veel dieper en zelfs veel bestendiger dan die van een hogere onderwijsinstelling. Is het misschien omdat de huidige generatie de noodwendigheden van een Vlaamse ontvoogdingsstrijd veel minder begrijpt dan de voorgaande? Het is een beetje potsierlijk te zien hoe onze intellectuelen zich warm maken voor gelijkheid in het leger, het onderwijs en het gerecht, en voor de taalrollen in de Ministeries, maar de gelijkheid van kultuur, waartoe ze o.m. door de ontwikkeling van het Vlaamse dagbladwezen zelf kunnen bijdragen, in zulke grote mate verwaarlozen.

Mevrouwen, Mijne Heren, ik zou hiermede mijn uiteenzetting over de Vlaamse Pers in België kunnen beëindigen. Maar op de uitnodiging, die U ontvangen hebt stond onder de titel van mijn lezing, het woord « assepoester » te lezen, met een vraagteken erachter. Ik heb u, geloof ik, voldoende aangetoond dat — cum grano salis — een Vlaams dagblad, in ons Belgisch journalistiek huishouden, met assepoester mag vergeleken worden. Er blijft mij nog het vraagteken te verantwoorden.

De minderwaardige toestand, waarin de Vlaamse pers zich bevindt, is ten slotte een van de menigvuldige tekenen van de minderwaardige toestand, waarin de Vlaamse bevolking, in 't algemeen, honderd jaar lang verkeerde. Dertig jaar geleden, zal men misschien ook gezegd hebben, dat het Vlaams ontvoogdingsproces in een verderfelijke kringloop was terecht gekomen. Om de Vlamingen Vlaamsbewust te maken, moest men eerst de taalwetten doen stemmen; en om de taalwetten te doen stemmen, moest men eerst Vlaamsbewuste kiezers maken die Vlaamsbewuste parlementairen naar de Kamers zouden zenden. En nochtans, die taalwetten zijn er gekomen en wat men ook zeggen moge, het Vlaams bewustzijn, is stilaan aan 't groeien.

Het duurt altijd vreselijk lang voor dat men onze belangstelling voor iets wakker schudt. Maar wanneer de Vlamingen honderd maal zullen gezien hebben, dat hun Ministers meer gevoelig zijn voor de wenken van de Franse pers, dan voor die van hun pers, wanneer ze honderd maal zullen vastgesteld hebben dat de druk der opinie, waardoor alle politiek in zekere mate wordt bepaald, telkens van de andere zijde is gekomen, wanneer ze honderd maal zullen betreurd hebben dat ze in kontakten met hun Franstalige landgenoten, minder beschaafd en minder geschaafd en minder gewapend waren, dan zullen we wellicht een gezond en volgroeid Vlaams dagbladwezen, als kultuurinstrument, als barometer der opinie, als vertolker van een eigen kijk op feiten en gebeurtenissen, leren begrijpen en waarderen.

Er zijn trouwens reeds een aantal andere sympto-

nen, die bemoedigend zijn. Het Nederlands in het Onderwijs heeft bijna onmerkbaar een generatie dagbladlezers gevormd, waarvan een groot gedeelte naar Vlaamse dagbladen grijpt. Wij plukken er nog maar de eerste vruchten van. Want een rijpe pers veronderstelt een rijpe lezer en waarschijnlijk zullen de nieuwe effectieven, die in de Vlaamse scholen gevormd werden, slechts over 5-6 jaar de gewenste leeftijd bereiken. Nu reeds staat het feit vast, dat in vergelijking met voor de oorlog, de Vlaamse dagbladen gezamenlijk, hun oplage zagen stijgen. Niet alleen de betere standen, ook de arbeiders en de boeren ondergaan de invloed van het onderwijs. Gekoppeld aan onze demographische aangroei, is dit reeds een hoopvol teken voor de toekomst. Er is nog meer. De verschuiving van het economisch zwaartepunt van Wallonië naar Vlaanderen zal ook, vroeg of laat, de Vlaamse pers ten goede komen. Ook dat vraagt zijn tijd. Het zal nog lang duren vooraleer de grote adverteerders zich bij voorkeur tot de Vlaamse bladen zullen wenden. Voorlopig ziet men in de plaatsaanbiedingen alleen maar « parfaite connaissance du flamand exigée ». Maar de adverteerder moet uiteindelijk de koper zoeken, waar hij is. En de koper, komt meer en meer naar onze kant.

Er blijft ten slotte het vraagstuk der élites. Zullen die voor een groot deel franstalig blijven, of althans franstalige bladen blijven lezen? Het is er in alle geval sinds de oorlog niet op verbeterd. In de laatste 15-20 jaar — om van de bezettingsjaren niet te gewagen — hebben wij een hele nieuwe industriële, commerciële, en intellectuele intelligentie zien tot stand komen, die Vlaams is gebleven, althans wat betreft haar dagelijkse omgangstaal, haar opvoeding en haar herkomst. Het is opvallend, hoe weinig men ervan in het dagbladwezen merkt. Zoals vroeger, leest deze nieuwe elite hoofdzakelijk Frans. Een van de redenen hiervoor is dat deze elite zoekt, wat aan de Vlaamse pers het meest ontbreekt: traditie.

Maar ook bij ons vormt zich deze traditie stilaan. En ik geloof, dat voor de Vlaamse bladen, daar hun grote sterkte ligt.

In het eerste gedeelte van mijn uiteenzetting, zei ik u, dat in de evolutie, die men overal in het dagbladwezen, kan waarnemen, de levensvisie, waarvan een dagblad doordrongen is, in grote mate zijn welslagen zal bepalen. Wij hebben het voordeel op onze Franstalige confraters, dat wij de levensvisie van een

jonger, gezonder en dynamischer gedeelte van de bevolking vertolken. Tot nog toe is de confrontatie Vlaamse- Franse bladen altijd te onzen nadele uitgevallen, omdat wij in de scherpste der polemiek, en in de levendigheid der reacties de minderen waren. Zolang het ging om een louter politieke discussie is de Vlaming inderdaad minder gewapend. Maar het gaat thans om veel meer. De Franse bladen kunnen moeilijk met hun traditie breken, wij kunnen er een nieuwe opbouwen. In een tijd zoals nu, bevredigt de politieke dialoog of de spitsvondige dialectiek de elite niet meer. Zeker niet, de Vlaamse elite.

Zoals de mens, wordt ook het dagblad beoordeeld naar zijn innerlijke waarde. De bewering dat de Vlamingen in deze tijd bewezen hebben, als mens rijker gestoffeerd te zijn, mag misschien van een zekere overmoed getuigen. Maar wijzen de omstandigheden het niet uit? Denk vanwaar we komen, denk waar we zijn.

Ik erken eerlijk, dat wanneer ik onze Vlaamse bladen lees, ik me soms zeer ontmoedigd gevoel. Maar, vertolk ik ook Uw gevoelens niet, wanneer ik zeg, dat de lectuur van de Franse bladen meer dan één geërgerd heeft? Van Vlaamse bladen zegt men dikwijls « ze zijn er nog niet »; van vele Franse zegt men « ze zijn er niet meer! »

Mevrouwen, Mijne Heren, ik weet niet of Uw oordeel mijn cliënte de Vlaamse pers gunstig zal zijn. Als partij in de zaak, kon ik moeilijk voor haar een goed verdediger zijn. Zoals vele goede cliënten, betaalt mijn cliënte de Vlaamse pers, haar advocaten trouwens doorslecht. Als assepoester geniet ze zeker al een « préjugé favorable ». Indien ze fouten en tekortkomingen op haar geweten heeft, zult u niet vergeten, dat ze een jeugdige delinquente is en recht heeft op verzachtende omstandigheden. Indien ze een tijdje lang zelfs, een beetje inciviek is geweest, zult u dat wel aan een excès van vitaliteit willen toeschrijven: men heeft ze trouwens niet altijd rechtvaardig behandeld. Haar strafregister is niet smetteloos, maar haar moraliteit is onberispelijk. Ze heeft het al zo ver gebracht dat ze in haar bestaan kan voorzien. Ik heb misschien in mijn pleidooi, niet alle regelen van Mter Tschoffen nageleefd en me begeben op abstracte wegen, waar U liever feiten had verwacht. Maar daarvoor kan u alleen, naar mijn cliënte zelf verwijzen en zeggen « Tolle, lege ». Haar dossier ligt te Uwer beschikking.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 27 Januari 1949

Eerste Voorzitter: M. Soenens.
Raadsheer-verslaggever: M. Fontaine.
Advocaat-Generaal: M. Colard.

Wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten.
— De voorzitter der rechtbank is krachtens art. 214, j. B.W., bevoegd aan de man de vervreemding of bezwaring van diens eigen goederen te verbieden.

Krachtens art. 214j. B. W., is de voorzitter der rechtbank bevoegd aan de man de vervreemding of bezwaring van diens eigen goederen te verbieden. Van een in zo algemene bewoordingen gestelde

tekst als die van voormeld artikel zou de strekking alleen dan beperkend mogen worden uitgelegd, indien uit de geschiedenis van de totstandkoming van de bepaling de duidelijke wil van de wetgever daartoe mocht blijken, hetgeen ten aanzien van dat artikel niet het geval is.

De onbeperkte beschikkingsmacht van de man ten aanzien van zijn eigen goederen kan een bedreiging opleveren van de belangen van zijn vrouw en van de kinderen.

Beghin t./ Lienard.

Gelet op het bestreden arrest, op 4 October 1947 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel: schending van art. 214j van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest

ten onrechte heeft aangenomen, dat de Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg krachtens de hiervoren aangeduide wetsbepaling de macht had om aan de man, oorspronkelijk verweerder, het recht te ontzeggen zijn eigen onroerende goederen te verkopen, te vervreemden of te hypothekeken en dat hij dus door dergelijk verbod uit te spreken niet buiten de grenzen van zijn bevoegdheid is gegaan :

Overwegende dat artikel 214j van het Burgerlijk Wetboek bepaalt : « Verzuimt een der echtgenoten grotelijks zijn plichten, dan gelast de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg der laatste echtelijke woonplaats de door het belang van de andere echtgenoot en van de kinderen vereiste spoedeisende en voorlopige maatregelen. Onder meer kan hij de vervreemding van de roerende of onroerende goederen der echtgenoten verbieden, alsmede de verplaatsing van het mobilair, behoudens nadere bepaling van die waarover hij aan de ene of de andere echtgenoot de vrije beschikking zou toekennen » ;

Overwegende dat bij een in zulke algemene bewoordingen gestelde tekst, het nodig zou zijn, om de draagwijdte er van te beperken, dat de wetgever in de loop van de voorbereiding der wet klaar zijn wil daartoe zou hebben doen kennen ;

Overwegende dat dergelijke bedoeling uit die werken niet blijkt ;

Overwegende wel is waar, dat in het, door de Commissie van Justitie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers uitgebrachte verslag, de H. Jennissen als gekeurlijke toepassing van de wet het verbod aan de man heeft bedoeld om de gemeenschappelijke goederen en de eigen goederen van de vrouw te vervreemden, doch niet blijkt dat hij, door zich aldus uit te drukken, iets anders heeft willen doen dan aan te duiden wat het meest zou dienen te worden opgelegd ;

Overwegende dat, zo het verslag van de Commissie van Justitie in de Senaat er de nadruk op legt, dat die maatregelen meestal tot gevolg zullen hebben de misbruiken te voorkomen van de macht van de man, daaruit niet volgt dat de Voorzitter van de Rechtbank geen maatregelen zou kunnen bevelen, betreffende de eigen goederen van de man ; dat wel is waar dergelijke maatregelen van de algemene principes afwijken, doch dat er dient op gewezen te worden dat zij enkel als spoedeisende en voorlopige maatregelen gelden, vereist door het belang van de andere echtgenoot en van de kinderen, wanneer de man grotelijks zijn plichten verzuimt ;

Overwegende dat vaststaat, dat het onbegrensde recht van de man om over zijn eigen goederen te beschikken een bedreiging kan uitmaken van de belangen van de vrouw en van de kinderen ; dat de vervreemding van de eigen goederen van de man de inkomsten van de gemeenschap kan verminderen en deze laatste kan benadelen ; dat zij ook het praktisch belang van de vergoedingen, welke verschuldigd zijn aan de gemeenschap, en van de bijkomende waarborg, die de eigen goederen van de man voor de vrouw uitmaken, kan doen verdwijnen (art. 1472 van het Burgerlijk Wetboek) ;

Overwegende dat uit die overwegingen blijkt dat het middel niet gegrond is ;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt de aanlegster in de kosten en tot vergoeding van 150 fr. jegens de verweerder.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 3 Maart 1949.

Eerste voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Cocquéau des Mottes.
Advocaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Kleine nalatenschappen. — Volgorde van de in art. 4, lid 3 van de wet van 16 Mei 1900 bedoelde verrichtingen.

Geen enkele wetsbepaling schrijft voor, dat de overeenkomstig art. 4, lid 3 van de wet van 16 Mei 1900 op de erfregeling van de kleine nalatenschappen door « de meerderheid der belangen » genomen beslissing moet getroffen worden na de schatting van het goed. Art. 4 voormeld bepaalt niets omtrent de volgorde van de aldaar bedoelde verrichtingen.

Echtgenoten De Beul t/ Cs. De Beul.

Gelet op de bestreden vonnissen, respectievelijk de 4 December 1945, 13 Augustus 1946 en 15 April 1947 door de Vrederechter van het kanton Assche gegeven ;

Over de twee middelen samen :

het eerste : schending van artikel 4 der wet van 16 Mei 1900 op de erfregeling der kleine nalatenschappen ;

doordat het bestreden vonnis van 15 April 1947, om te beslissen dat verweerder August De Beul alleen gerechtigd is het betwiste goed over te nemen, steunt op de gewijsde zaak, spruitende uit het vonnis van 13 Augustus 1946, dat hem dit recht toekent op grond van een vonnis d.d. 4 December 1945, geveld nadat de meerderheid der belangen zich op 6 November 1945 te zijne voordele uitgesproken had ;

dan wanneer ten tijde van deze laatste beraadslaging en der gevelde vonnissen van 4 December 1945 en 13 Augustus 1946, de schatting van het betwiste goed nog niet gedaan was en dan wanneer de beslissing der meerderheid der belangen en derhalve die van de Vrederechter, die ze vaststelt, slechts mag plaats vinden na de schatting, welke ter zake slechts op 1 October 1946 geschiedde :

het tweede : schending van artikel 4 der wet van 16 Mei 1900 op de erfregeling der kleine nalatenschappen ;

doordat het vonnis van 13 Augustus 1946 en het vonnis van 15 April 1947 — deze laatste op de aanvraag tot overname begrepen in de besluiten door eiseres genomen — weigeren dit verzoek tot overneming in aanmerking te nemen, dan wanneer dergelijke aanvraag ontvankelijk blijft tot op de dag waarop moet beslist worden over de prijs der overneming ;

Overwegende dat het vonnis van 4 December 1945 vaststelt dat bij beslissing, op 6 November 1945 bij meerderheid der belangen genomen, het recht tot overneming verleend werd aan verweerder De Beul August ; dat het dienvolgens beslist dat deze laatste alleen gerechtigd is het onroerend goed over te nemen :

Overwegende dat het verzoek, waarbij de aanlegster Clementine De Beul aanvraagt dat dit recht haar zou toegekend worden, niet ontvankelijk werd verklaard bij het vonnis van 13 Augustus 1946, steunende op het vonnis en op de vaststelling dat August De Beul het recht tot overneming niet heeft verzaakt ;

Overwegende eindelijk dat, beslissende over de waarde van het deskundig onderzoek bevolen om de waarde van de nalatenschap te bepalen, het vonnis van 15 April 1947 opnieuw beslist dat het recht tot

overneming aan August De Beul toebehoort en de te storten som bepaalt in geval hij dit recht zou uitoefenen;

Overwegende dat, indien er geen door de wet bij voorkeur aangewezen erfgenamen bestaan, het recht tot overneming aan hem toebehoort, die door de meerderheid der belangen wordt aangewezen;

Overwegende dat de middelen niet betwisten dat op het ogenblik, waarop August De Beul verklaard heeft het recht tot overneming te willen uitoefenen, hij daartoe wettelijk gerechtigd was, maar aan de vonnissen verwijten de uitoefening van dit recht toegelaten te hebben vóór de schatting van het goed en het verzoek van Clementine De Beul niet ontvankelijk verklaard te hebben;

Overwegende dat geen wetsbepaling voorschrijft dat de bij meerderheid der belangen genomen beslissing moet getroffen worden na de schatting van het goed; dat artikel 4 geen beding bevat aangaande de orde van de verrichtingen;

Overwegende dat het recht tot overneming aan De Beul August regelmatig verleend geweest zijnde, de op dit punt bij meerderheid der belangen genomen beslissing bindend is voor de erfgenamen;

Dat daaruit volgt dat de rechter vaststellende dat August De Beul aan het voordeel van deze beslissing niet had verzaakt, slechts aan gezegde beslissing de wettelijke uitwerksels heeft toegekend door het rekwist van Clementine De Beul niet ontvankelijk te (Pand. Belges V°, Garantie V°, Vente d'animaux, n°

Dat daaruit volgt dat de middelen in rechte niet opgaan;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanleggers tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr. jegens de verweerders.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 7 Februari 1949.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Connart.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

Misdrijven tegen de veiligheid van de Staat. — De bij artikelen 115 en 123 ter Sw. bepaalde sancties zijn twee onderdelen van een enkele straf. — Ontoelaatbare gedeeltelijke uitspraak op de strafvordering.

De bij de artikelen 115 en 123 ter lid 1 van het Strafwetboek bepaalde sancties (hoofdstraf en verklaring dat eigendom van de schatkist zijn de sommen, goederen en onverschillig welke voordelen die de uit het strafbare feit voortvloeiende winst uitmaken) zijn twee onderdelen van één enkele straf; de rechter mag derhalve niet één van die onderdelen onbeslist laten en aldus slechts gedeeltelijk over de strafvordering uitspraak doen.

Albessart en Drieghe t./ Belgische Staat, b.p.

Gelet op het bestreden arrest, op 3 Augustus 1948 gewezen door het Militair Gerechtshof, zetelend te Brussel;

Over het middel *ex officio* : schending van de artikelen 115 en 123 ter van het Strafwetboek, van artikel 190 van het Wetboek van Strafvordering en van artikel 146 der wet van 18 Juni 1869 doordat het arrest, na aanleggers schuldig verklaard te hebben aan het

misdrijf, voorzien bij artikel 115 van het Strafwetboek, met de omstandigheid dat dit misdrijf gepleegd werd uit winstbejag, er zich bij beperkt ze tot de bij dit artikel vermelde hoofdstraf te veroordelen, zonder op hen de straf toe te passen van art. 123 ter al. 1, waaronder ze vielen :

Overwegende dat de aanleggers er van beschuldigd waren, in overtreding van de artikelen 115, 117 en 123 ter van het Strafwetboek aan de vijanden van de Staat hulp verschaft te hebben in soldaten, mannen, geld, levensmiddelen, wapens of munitie met de omstandigheid dat het misdrijf begaan werd uit winstbejag;

Overwegende dat het bestreden arrest, deze feiten als bewezen beschouwende, Albessard en Drieghe respectievelijk tot een gevangenisstraf van 3 jaar en 2 jaar heeft veroordeeld, maar de zaak op onbepaalde datum heeft verschoven om te beslissen over de eigendomsverklaring van de schatkist aangaande de sommen, goederen of welke voordelen ook, die de winst der schuldige bedrijvigheid uitmaken, het Openbaar Ministerie het bewijs van het bedrag dezer sommen niet inbrengende;

Overwegende dat de bij artikelen 115 en 123 ter al. 1 van het Strafwetboek voorziene sancties slechts twee bestanddelen van één enkele straf uitmaken;

Dat het arrest doordat het slechts gedeeltelijk over de publieke vordering beslist heeft de in het middel bedoelde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Militair Gerechtshof en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak naar het Militair Gerechtshof, anders samengesteld.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer — 30 April 1949.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : M.M. Delvaux en Malgaud.

O. M. : M. Stryckmans.

Pleiters : Mrs. E. Ooms (Antwerpen) en Thelen (Brussel).

Verkoop van dieren. — Koopvernietigende gebreken, niet opgenomen in het K.B. van 25 Augustus 1885, kunnen tussen partijen worden bedongen.

Niettegenstaande de bepaling van art. 1. van het K. B. van 25 Augustus 1885, staat het partijen vrij door bijzondere overeenkomsten van de bepalingen der wet af te wijken. Partijen zijn vrij de vrijwaringsplicht van de verkoper bij beding uit te breiden tot gebreken, die zonder dergelijk beding niet koopvernietigend zouden zijn.

Geerts t./ Smans.

Gezien de in regelmatige uitgifte overgelegde vonnissen der rechtbank van eerste aanleg van Turnhout d.d. 13 Juli 1944 en 8 Maart 1945;

Gezien de geregistreerde akte van hoger beroep d.d. 1 Mei 1945;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het hoger beroep niet betwist wordt;

Overwegende dat appellant thans niet meer betwist in October 1943 aan geïntimeerde een vaars te hebben

verkocht voor de prijs van 19.000 frank; dat uit het getuigenverhoor blijkt, dat het dier verkocht werd met de verzekering dat het zes weken nadien moest kalveren; dat het dier niet kalfde en dat er genoegzame vermoedens bestaan, dat appellant op het ogenblik van de verkoop wist, dat het dier niet drachtig was;

Overwegende dat de bepaling van een bepaalde hoedanigheid veronderstelt, dat de afwezigheid van deze hoedanigheid bij een dier de ontbinding der overeenkomst medesleept; dat dan ook geïntimeerde gerechtigd is de ontbinding ten nadele van appellant te vorderen;

Overwegende dat uit het getuigenverhoor niet gebleken is, dat, zoals appellant beweert, de vaars het uiterlijk van een werkelijk bevrucht dier had en dat er geen aanleiding bestaat om dienaangaande een nieuw getuigenverhoor te bevelen; dat het feit 1° waarvan appellant aanbiedt het bewijs te leveren niet beslissend is;

Overwegende dat appellant zich ten onrechte beroept op de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 25 Augustus 1885 en op het feit dat het niet vol zijn ener vaars niet vermeld staat onder de koopvernietigende gebreken, die aanleiding kunnen geven tot bij artikel 1641 van het Burgerlijk Wetboek voorziene vrijwaring;

Overwegende inderdaad dat niettegenstaande de bepaling van art. 1. van voormeld Koninklijk Besluit het aan partijen vrijstaat door bijzondere overeenkomsten van de bepalingen der wet af te wijken; dat niets belet, dat zij de vrijwaring uitbreiden tot nieuwe gebreken, die anders geen koopvernietigende gebreken zijn en waarvoor de verkoper zal dienen in te staan (Pand. Belges V°, Garantie; V° Vente d'animaux, n° 54; Van Alleynen, Garantie des vices rédhibitoires n° 8); hetgeen ter zake het geval is;

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 24 Juni 1935.

Aanvaardt het verzet; rechtdoende binnen de grenzen, waarin het bestreden vonnis aangevochten wordt, alle andere besluiten ontzeggende, verklaart het beroep ongegrond en bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis.

Verwijst appellant in de kosten van het hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer — 13 Mei 1949.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : M.M. Delvaux en Malgaud.

O. M. : M. Stryckmans.

Pleiters : Mrs. Nauwelaers en Buyse.

Aansprakelijkheid van politiek delinquent jegens de staat. — Bepaling van het bedrag der schade op 1 fr.

Het in artikel 118bis Sw. omschreven misdrijf moet geacht worden aan de Belgische Staat een zedelijke en stoffelijke schade te hebben toegebracht. Bij gebreke van ieder element, dat zou toelaten het bedrag dezer schade met zekerheid te bepalen, wordt het door het Hof op 1 fr. begroot.

Belgische staat t./ X.

Overwegende dat dient aangenomen te worden dat

het misdrijf zoals het door art. 118 bis W.s.S. wordt bepaald, en op grond waarvan geïntimeerde door vonnis van de krijgsraad te Brussel de dato 21 Juni 1946 (in kracht van gewijsde gegaan) werd veroordeeld, aan appellant, de Belgische staat, een zedelijke en stoffelijke schade berokkend heeft;

Overwegende dat appellant noch het bedrag dezer schade, in haar geheel beschouwd, noch de mate, waarin zij aan de persoonlijke bedrijvigheid van appellant toe te schrijven is, bewijst; dat bij gebreke van elk element, dat zou toelaten met zekerheid de alzo berokkende schade te bepalen, de schadevergoeding door de eerste rechter toegekend, billijk tot het hierna vermeld cijfer dient herleid;

Om deze redenen :

aanvaardt het hoger beroep en het tussenberoep; recht doende, bevestigt het bestreden vonnis onder de enkele wijziging, dat het bedrag der schadevergoeding, door de eerste rechter toegekend, op de som van één frank wordt teruggebracht;

Verwijst appellant in de kosten van het hoger beroep.

NOOT : De Belgische Staat had verweerder gedagvaard tot betaling van een schadevergoeding van 50.000 fr.

Bij vonnis van de 5e Kamer van de rechtbank van 1e aanleg te Brussel d.d. 23 Februari 1948 (R.W., 1947-1948, 873) werd verweerder veroordeeld tot het betalen van de som van 5.000 fr. tot herstel der materiële schade.

Tegen dit vonnis stelde de Belgische staat hoger beroep in met het hierboven vermelde resultaat.

Vgl. Hof Brussel, (1e Kamer), 24 November 1948, R.W. 1948-49, 624.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer — 5 Mei 1949.

Eerste Voorzitter : M. De Clercq.

Raadsheren : M.M. de Bersaques en Axters.

Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Pleiters : Mrs. Basyn, de la Faille d'Huyse, Hayoit de Termicourt en Roose.

Misdrijf tegen de veiligheid van de staat. — a) Verbeurdverklaring krachtens art. 123 ter, Sw. — Toepasselijkheid op onroerende goederen. — b) Aansprakelijkheid krachtens art. 123, decies Sw. — Geen hoofdelijkheid doch aansprakelijkheid in solidum.

a. De verbeurdverklaring van het bedrag van de vergelding, voorzien door art. 123ter van het Strafwetboek, lijkt meer op de tenuitvoerlegging van een schuldvordering dan op een gewone verbeurdverklaring. Zoals alle schuldvorderingen is deze verhaalbaar door inbeslagneming en gerechtelijke uitwinning zowel van de onroerende als van de roerende goederen van de schuldenaar. Zij behoeft niet noodzakelijk te leiden tot de bij art. 12 der Grondwet verboden algehele verbeurdverklaring van het vermogen.

b. De in art. 123 decies van het Strafwetboek bepaalde aansprakelijkheid van de vennootschap voor de strafbare handelingen van haar beheerders is van dezelfde aard als de aansprakelijkheid voor anderenmans daden krachtens art. 1384 B.W. en schept

derhalve geen hoofdelijkheid, doch alleen een verbintenis in solidum.

Belgische staat t./ N.V. Kortrijkse Kunstwerkstede De Coene.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, burgerlijke Kamer met drie rechters, de dato 30 Januari 1900 acht en veertig;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

O. dat bij arrest van het Krijgshof te Gent d.d. 26 Augustus 1945 Joseph De Coene en Arthur Deleu hoofdelijk veroordeeld werden om aan de Belgische Staat een schadevergoeding van drie miljoen frank te betalen wegens levering van schijnvliegtuigen aan de vijand; dat bij arrest van het Krijgshof te Antwerpen d.d. 28 Juni 1946 dezelfde personen daarenboven hoofdelijk veroordeeld werden om aan de Staat een schadevergoeding van honderd miljoen te betalen wegens leveringen aan de vijand van meubelen en barakken tussen Mei 1940 en tweede Maart 1943; dat tevens bij dit laatste arrest Joseph De Coene, Pierre De Coene, Henri Deleu, Arthur Deleu en Paul Provost hoofdelijk veroordeeld werden tot 50 miljoen schadevergoeding aan de Belgische Staat wegens soortgelijke leveringen tussen 2 Maart 1943 en 7 September 1944; dat bij toepassing van art. 123 ter S.W.B. de vergelding van de schulden ten bedrage van 393.455.000 frank, eigendom van de Schatkist werd verklaard;

Overwegende dat het voorwerp van de onderhavige vordering van de Belgische Staat de hoofdelijke veroordeling is van de N.V. « Kortrijkse Kunstwerkstede », op grond van art. 123 decies S.W.B., tot betaling van voormelde bedragen, daar de veroordeelden, de beheerders van de geïntimeerde vennootschap waren;

Overwegende dat de eerste rechter deze eis heeft ingewilligd maar tevens gewezen dat de invordering van de som van 393.455.000 fr., verschuldigd ingevolge toepassing van art. 123 ter, noch op onroerende goederen door haar aard of door bestemming, noch op de toekomstige roerende goederen van geïntimeerde zal mogen nagestreefd worden, daar deze veroordeling in werkelijkheid een verbeurdverklaring is, die deze goederen niet tot voorwerp hebben kan, wijl algemene verbeurdverklaring door art. 12 van de Grondwet verboden is; dat het hoger beroep van de Belgische Staat de opheffing van deze beperking in de tenuitvoerlegging beoogt;

Overwegende dat de wet van 7 Juni 1948, art. 1, de verbeurdverklaring van art. 123 S.W.B., door art. 1 van het Wetsbesluit van 20 September 1945 uitgelegd, waarbij de vergelding van de bedrijvigheid van de schulden aan de Schatkist wordt toegekend, beperkt heeft tot de « sommen, goederen en voordelen, die rechtstreeks of onrechtstreeks, de winst uitmaken door de bedrijvigheid van de schulden verwezenlijkt »; dat diensgevolge bij besluit van de Regent van 30 Juni 1948 een commissie voor advies werd ingesteld, betreffende de vermindering der verbeurdverklaringen op grond van art. 123 S.W.B. uitgesproken, vóór het in werking treden van de wet van 7 Juni 1948; dat geïntimeerde voorhoudt dat haar beheerders een verzoek om genade op grond van de wet van 7 Juni 1948 wat betreft de verbeurdverklaring van 393.455.000 fr. hebben ingediend en hierom de verdaging van de zaak vordert tot na de beslissing over dit verzoek;

Overwegende dat geïntimeerde het bewijs van dit verzoek niet overlegt; dat echter, aangenomen dat dit verzoek werkelijk gedaan werd, wat te vermoeden is, er nochtans geen redenen voorhanden zijn om de uit-

spraak te verdagen; dat wanneer genade aan de beheerders zal worden verleend en de verbeurdverklaring, wat hen betreft, beperkt tot de winst, door geïntimeerde op ongeveer 60.000.000 frank geschat, appellant niet betwist dat deze gedeeltelijke kwijtschelding van schuld de medeschuldenares, geïntimeerde, in gelijke mate zal bevrijden; dat er derhalve geen redenen voorhanden zijn, om de uitspraak te verdagen over de burgerlijke aansprakelijkheid van geïntimeerde voor de verbeurdverklaring zoals zij door het Krijgshof te Antwerpen ten laste van de beheerders werd uitgesproken;

Overwegende dat de Belgische Staat aan de rechter het recht ontzegt over de manier van tenuitvoerlegging van een straf te wijzen, wanneer geen betwisting ter gelegenheid van de uitvoering gerezen is;

Overwegende dat dit laatste bezwaar de voorbarigheid van het vonnis op dit punt aanklaagt, omdat dit tussengeschied de tenuitvoerlegging betreft van de veroordeling die gelijktijdig met de oplossing van het tussengeschied werd uitgesproken; dat, toen geïntimeerde voor de eerste rechter in deze zin besluiten nam, er geen onmiddellijk gevaar dreigde, enerzijds omdat de verbeurdverklaring ten laste van haar beheerders nog niet door een rechterlijke beslissing ten hare laste was gelegd en derhalve met de tenuitvoerlegging op haar goederen nog geen begin was gemaakt, anderzijds, omdat de vordering van de Belgische Staat wier gegrondheid zij erkende, op zich zelf niet bewees dat de Staat de bedoeling had het toekomstig vonnis op de onroerende goederen van geïntimeerde ten uitvoer te leggen; dat echter de eerste rechter met reden geoordeeld heeft dat deze betwisting reeds in kiem in het onderhavig geschied aanwezig was; dat immers de besluiten van appellant in eerste aanleg en nog duidelijker zijn besluiten in hoger beroep, bewijzen dat de Belgische Staat aanspraak maakt op het recht de tenuitvoerlegging op de onroerende goederen te doen geschieden; dat dus de stoornis nakend genoeg is om het tussengeschied te weerhouden; dat de rechter zich hier niet, zoals appellant beweert, heeft ingelaten met de tenuitvoerlegging van een straf, hetgeen alleen aan het Openbaar Ministerie voorbehouden is, daar de verbeurdverklaring van de waarde van de vergelding weliswaar een bijkomende straf is, doch slechts ten aanzien van de beheerders, die tot de hoofdstaf veroordeeld werden, maar niet ten aanzien van de burgerlijk verantwoordelijke vennootschap;

Overwegende dat zowel de bewoordingen van art. 1 van de wet van 7 Juni 1948, als de voorbereidende werken van deze wet, voorhouden dat, onverschillig welke goederen, die de winst van de bedrijvigheid van de schulden uitmaken, aan de Staat moeten toebedeeld worden; dat het doel van de wet niet bereikt zou zijn, moest de winst aan deze toebedeling ontsnappen, wanneer zij in onroerende goederen uit hun aard of door bestemming werd belegd; dat het onaanvaardbaar is dat alleen die veroordeelden de maatregel zouden ondergaan, die de voorzorg niet genomen hebben tot dergelijke belegging hun toevlucht te nemen; dat eveneens uit de voorbereidende werken blijkt dat het doel van art. 2 van voormelde wet is de machines der fabrieken, die onder toepassing van art. 123 ter S.W.B. vallen aan deze onteigening te onttrekken, ten einde de ganse nijverheid niet lam te leggen (Parl. Besch. Senaat, Sessie 1946-47 n° 243; Parl. Besch. Kamer, Sessie 46-47 n° 510); dat dergelijke bekommernis vanwege de wetgever noodzakelijk de opvatting veronderstelt dat art. 123 ter op de onroerende goederen door bestemming van toepassing is, vermits in de meeste gevallen de machines door bestemming onroerend zijn;

Overwegende dat de toekenning aan de Schatkist

van het bedrag van de waarde van de vergelding met de gewone verbeurdverklaring alleen dat gemeen heeft dat zij eveneens een bijkomende straf is, maar dat het karakter van onmiddellijke bezitsontzetting en de vereenzelviging van het voorwerp van de straf bij deze toeëigening ontbreekt; dat in werkelijkheid deze bijkomende straf bestaat in de toekenning van een schuldvordering ten laste van de veroordeelde, waarbij hem het profijt van zijn vergrijp wordt ontnomen, telkenmale dat de vergelding niet in beslag genomen werd; dat op deze bijkomende straf de regelen eigen aan de gewone verbeurdverklaring niet kunnen toegepast worden maar wel de regelen eigen aan de schuldvorderingen, met dewelke deze straf veel meer gemeens heeft; dat, waar de gewone verbeurdverklaring geen onroerende goederen tot voorwerp hebben mag, de betaling van een schuldvordering verhaalbaar is door inbeslagneming en gerechtelijke veiling van onroerende zowel als van roerende goederen; dat immers luidens art. 8 van de wet van 16 December 1851 al de goederen van de schuldenaar het gemeenschappelijk pand van zijn schuldeisers zijn; dat de inbeslagneming op grond van deze buitengewone verbeurdverklaring niet noodzakelijk leiden moet tot de veiling van al de goederen van de schuldenaar; dat dit slechts het geval is wanneer, toevallig, het bedrag van de schuldvordering het bezit van de schuldenaar evenaart of overtreft; dat het dientengevolge onjuist is te beweren dat de mogelijkheid van inbeslagneming der onroerende goederen noodzakelijk moet leiden tot de algehele verbeurdverklaring van het patrimonium, verboden door art. 12 van de Grondwet;

Overwegende dat het bestreden vonnis dan ook ten onrechte de inbeslagneming tot gedwongen tenuitvoerlegging van de veroordeling van geïntimeerde heeft beperkt tot de roerende goederen alleen en de onroerende evenals de toekomstige goederen van deze gebeurlijke inbeslagneming teeft uitgesloten;

Overwegende dat geïntimeerde terecht, bij wijze van tegenberoep, voorhoudt dat art. 123 decies S.W.B. hare hoofdelijke veroordeling tot betaling der litigieuze bedragen niet toelaat, doch alleen hare verbintenis in solidum; dat inderdaad uit de bewoordingen van dit artikel blijkt dat geïntimeerde met diegenen die voor andermans daden, luidens art. 1384 B.W., aansprakelijk zijn, moet gelijk gesteld worden; dat gezien art. 1202 B.W. iedere uitbreiding van de hoofdelijkheid zonder wettelijk verbiedt, art. 1384 B.W., dat op dit punt het stilzwijgen bewaart, geen hoofdelijkheid aan burgerlijk aansprakelijke personen oplegt, doch alleen een verbintenis in solidum, spruitende uit de natuur zelf dezer aansprakelijkheid (Mazeaud: *Traité de la Responsabilité civile* 4e éd. n° 1085; Rob. Marx: *La justice pénale et les personnes civilement responsables* pp. 216 et ss; Holleaux: *Note sous Cass. fr. 4 déc. 1939, D.C. 1941-124; Vincent: Extension en jurisprudence de la notion de solidarité passive: Rev. trim. de droit civil* 1939 p. 627; Capitant: *Note sous Cass. fr. 16 juillet 1902, D. 1903 II 401; Cass. 27 1 1936, Pas. 1936 I 131; App. Amiens 5 12 1933, D.H. 1934, 75);*

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935,

Gehoord de heer Vermeulen, eerste advocaat-generaal, in zijn ten dele gelijkkluidend advies,

Alle andere meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpende,

Ontvangt het hoger beroep en het tegenberoep, verklaart beide gegrond, dientengevolge doet het bestreden vonnis te niet in zover het beschikt heeft dat de veroordeling van geïntimeerde tot het bedrag van de

waarde der vergelding te weten 393.455.000 fr., niet zal mogen ten uitvoer gelegd worden op hare onroerende goederen, zo uit hun aard als door bestemming noch op de toekomstige goederen van roerenden aard en in zover het geïntimeerde hoofdelijk met hare beheerders veroordeeld heeft tot betaling der geldelijke sancties tegen hen uitgesproken, en, dienaangaande opnieuw recht doende, zegt dat geïntimeerde slechts in solidum gehouden is met hare beheerders wat deze geldelijke sancties betreft, en dat de tenuitvoerlegging van deze veroordeling aan geen beperking is onderworpen; bevestigt voor het overige de bestreden beslissing met verwijzing van eerste geïntimeerde in de kosten van de aanleg.

NOOT: Het vonnis a quo is opgenomen in R.W. 1947-48, 993 e.v.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 9 Juli 1948.

Voorzitter: M. Wuyts.

Rechters: M.M. Diercxsens en Van der Steen.

Referendaris: M. Goyens.

Pleiters: Mrs Goemans, Goethals en Verhaaren.

1. **Garage-overeenkomst. — Overmacht. — Geldigheid van het beding van ontslag van aansprakelijkheid wegens diefstal. — Rechtskarakter van de garage-overeenkomst?**
2. **Verzekering (tegen diefstal). — Geen verzwarende van het risico door een beding van ontslag van aansprakelijkheid wegens diefstal.**

1. *Diefstal door middel van braak is t.a.v. de garagehouder geen geval van overmacht, daar hij deze mogelijkheid kon voorzien en daartegen geschikte maatregelen kon treffen.*

Het beding, waarbij de auto-eigenaar de garagehouder ontslaat van alle aansprakelijkheid wegens diefstal van de in de garage geplaatste wagen, is geldig, tenzij het door bedrog of door een daarmee gelijkstaande fout mocht zijn tot stand gekomen.

Het rechtskarakter van de garage-overeenkomst wordt bepaald door de bijzondere omstandigheden van elk voorkomend geval. In casu is die overeenkomst te beschouwen als een «contractus sui generis», daar de garage toegankelijk was voor geallieerde militairen, hetgeen aan de auto-eigenaar bekend was. Deze overeenkomst bevat geen bestanddeel van de bezoldigde bewaarneming.

2. *Het beding, waarbij de auto-eigenaar (verzekerde) de garagehouder ontslaat van aansprakelijkheid wegens diefstal, brengt geen verzwarende van het verzekerde risico. De afstand door de verzekerde van een hem reeds toekomstend recht van verhaal tegen een derde, in welk recht de verzekeraar had kunnen treden krachtens art. 22 van de wet van 11 Juni 1874 op de verzekeringen, kan een verzwarende van het risico opleveren; niet echter de afstand door de verzekerde vóór het ontstaan der schade van een eventueel verhaalsrecht tegen een derde, hetwelk de verzekerde noch krachtens de wet, noch krachtens de polis verplicht was voor zich te bedingen.*

Car and General Insurance Corp t./ Van der Velde en De Ridder.

Gezien de inleidende exploten van dagvaarding van 8 November 1946 en 23 December 1946, geboekt;

Aangezien beide zaken verknocht zijn en dienen samengevoegd;

Aangezien eiseres vertoogt dat de autowagen, merk Chevrolet, bouwjaar 1936, motor n° 6643055, onderstel n° 6958, rijplaat n° 11273, toebehorend aan haar verzekerde P.V.B.A. Lucien De Ridder, in de nacht van 20 op 21 Februari 1946 gestolen werd, wijl hij in de garage van Van der Velden vertoefde;

dat zij dienvolgens op 29 April 1946 aan haar verzekerde een vergoeding uitkeerde, belopende 80.000 fr., en in haar rechten tredende, door exploit van 18 November 1946 Van der Velden gedaagd heeft tot terugbetaling van dit bedrag, als zijnde de bezoldigde bewaarnemer van de gestolen wagen;

dat deze laatste te zijner ontlasting deed gelden:

- a) dat de overeenkomst tussen De Ridder en hem gesloten, een overeenkomst « sui generis » zou uitmaken, op dewelke de bepaling van art. 1915 B.W.B. niet toepasselijk zouden zijn;

- b) dat krachtens een bepaling van deze overeenkomst, hij niet aansprakelijk zou zijn voor diefstal;

- c) dat de ontvreemding van de wagen een geval van heikracht zou uitmaken;

Aangezien eiseres, t.a.v. dit verweer en meer bepaaldelijk van de verklaring van niet-aansprakelijkheid wegens diefstal, door De Ridder ten voordele van Van der Velden ondertekend, haar verzekerde De Ridder door exploit van 23 December dagvaarde tot terugbetaling van de haar uitgekeerde vergoeding, aanvoerende dat het ondertekenen van dusdanige verklaring, zonder kennisgeving aan de verzekeraar « onbetwist van aard was om het verzekerde risico te verzwaren »;

Op het exploit van 8 November 1948 :

Aangezien het vaststaat dat de gebouwen van verweerder Van der Velden, ten tijde der feiten, gedeeltelijk opgeëist en betrokken waren door een Palestijnse eenheid van de Britse strijdkrachten, wijl het overige ter beschikking bleef van verweerder;

dat een enkele deur toegang gaf, zowel aan het een gedeelte als aan het andere;

dat deze omstandigheden aan De Ridder bekend waren;

dat De Ridder dienvolgens ten voordele van Van der Velden een verklaring ondertekende, bij welke hij deze laatste ontsloeg van alle verantwoordelijkheid wegens diefstal;

dat in de nacht van 20 op 21 Februari 1946, een diefstal met inbraak — door openrijpen van een schakel van de ketting die de deur vastmaakte — gepleegd werd, waarbij onder meer de wagen van De Ridder gestolen werd;

Aangezien dit feit geen geval van heikracht uitmaakt, daar verweerder dusdanig geval kon voorzien, en het hem vrij stond gepaste maatregelen te treffen, om zich er tegen te beschermen (cfr. De Page, t. II, p. 568);

Aangezien verweerder met recht opwerpt dat hij van alle verantwoordelijkheid ontslagen is door de verklaring ten zijnen voordele door De Ridder ondertekend;

Aangezien inderdaad, de geldigheid van dit beding slechts zou kunnen betwist worden zo bedrog, minstens een grove fout gelijkstaande met bedrog, in hoofde van Van der Velden bewezen werd — quod non —;

Aangezien het niettemin van belang is de juiste rechtsverhouding tussen Van der Velden en De Ridder

te bepalen, met het oog op het geschil tussen deze laatste en eiseres;

Aangezien de rechtspraak en rechtsleer betreffende het garage-contract — al te bekend om hier opnieuw te worden aangehaald — vaststellen dat het garage-contract moet aangezien worden :

— als een verhuring van onroerend goed, zo het een afgesloten perceel betreft, waarover de huurder alleen en uitsluitelijk beschikt (cfr. De Page, t. V, p. 194);

— als een bezoldigde bewaargeving, zo de bewaarnemer de wagen ontvangt en bergt met uitsluitelijke verplichting de wagen te ontvangen, te bewaren en weer te geven zonder aan de eigenaar verdere diensten verschuldigd te zijn;

— als een contract sui generis, volgens zekere rechtspraak, zo de garagist zich, benevens tot het bergen van de wagen, jegens de mede-contractant verbindt zekere plichten te vervullen met het oog op het onderhoud van de wagen;

Aangezien er meermals misbruik gemaakt wordt van de bewoording « sui generis » (cfr. De Page, t. IV, nr 826);

Aangezien het echter in het huidig geval opvallend is, dat Van der Velden over zijn eigen goed niet vrij beschikte, ingevolge de gedeeltelijke opeising, waarvan dit het voorwerp was;

dat meerdere lieden er toegang toe hadden, meestal niet aan het gezag van Van der Velden onderworpen, en zonder contratuële band met hem;

dat De Ridder van deze toestand niet kon onwetend zijn;

dat de omstandigheid dat hij Van der Velden van iedere aansprakelijkheid wegens diefstal ontsloeg te dien opzichte kenschetsend is;

dat de overeenkomst tussen Van der Velden en De Ridder gesloten, in dit licht beschouwd, voorkomt als hebbende voor enig voorwerp de machtiging van De Ridder zijn wagen in een bergplaats te laten staan, over dewelke weliswaar Van der Velden beschikte, doch waarvan deze de toegang aan zekere derden niet kon ontzeggen;

Aangezien het in het inzicht van partijen niet kon liggen aan Van der Velden de hoede van een autowagen toe te vertrouwen, wanneer het, bij weten van partijen, buiten zijn macht was dusdanige hoede uit te oefenen;

Aangezien de overeenkomst, dienvolgens, in dit bepaald geval en gelet op de bestanddelen der zaak, bestempeld mag worden als « sui generis », en geen element bevat van een bezoldigde bewaarneming;

Aangezien niet bewezen is, dat Van der Velden in de uitvoering van zijn verbintenissen, aldus omschreven, een fout zou hebben gepleegd; en de eis dus niet gegrond is;

Op het exploit van 23 December 1946 :

Aangezien de eis, tegen De Ridder ingesteld, hierop steunt, dat De Ridder door Van der Velden van zijn aansprakelijkheid wegens diefstal te ontslaan, het verzekerd risico verzwaaard en deze omstandigheid aan de verzekeraar verzwegen heeft;

Aangezien een onderscheid dient gemaakt te worden tussen enerzijds de verzaking, door de verzekerde, aan een in zijn hoofd reeds bestaande verhaal, en, anderzijds, het nalaten door de verzekerde, in zijn betrekkingen met derden, ten zijnen voordele zekere bepaalde waarborgen of verhalen te bedingen;

Aangezien, in het één geval de verzekeraar, die krachtens art. 22 van de wet, in de rechten treedt van de verzekerde, met recht aan deze zou kunnen

verwijten een verhaal te hebben laten tenietgaan, over hetwelk hij, verzekeraar, alleen gerechtigd is te beschikken, en dat reeds in het patrimonium van de verzekeraar gevallen is;

Aangezien in het ander geval de verzekeraar aan de verzekerde niets te verwijten heeft, tenzij deze nagelaten heeft zekere bepaalde voorzorgen te nemen, hem door de polis uitdrukkelijk opgelegd;

Aangezien verweerster in het huidige geding, met recht doet gelden dat «het risico nergens door verweerder (lees «eiseres») beperkt werd»;

Aangezien inderdaad eiseres niet aanvoert dat verweerster de plicht had het voertuig 's nachts in een garage te bergen en het aan verweerster dus vrij stond de wagen in een openbare plaats te laten staan;

Aangezien verweerster dus a fortiori gerechtigd was de wagen 's nachts bij Van der Velden te bergen en in een lokaal dat, in de hogere beschreven toestand, als semi-openbaar, semi-privaat moet aangezien worden;

Aangezien verweerster, zo doende, het verzekerd risico geenszins verzaamd heeft;

Aangezien zij dit risico evenmin verzaamd heeft door vóór het schadegeval van een verhaalsrecht afstand te doen, dat hij, noch krachtens de wet, noch krachtens de polis, verplicht was zich voor te behouden, verhaal dat overigens, in de economie van de overeenkomst De Ridder-Van der Velden, op geen werkelijke verplichting van deze laatste berustte;

Om deze redenen,

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van de artikelen 2, 34, 40 en 68 van de wet van 15 Juni 1935 voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging, welke het vonnis voorafgaan;

Voegt de zaken, ingeschreven onder nummers 13322 en 13739 van de algemene rol, samen wegens verknoctheid;

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende; Wijst eiseres af van beide eisen;

Verwijst ze in de kosten van beide gedingen, tot heden begroot aan de zijde van de verweerders op veertig frank;

Zegt voor recht dat er geen aanleiding bestaat tot verklaring dat het vonnis uitvoerbaar zal zijn bij voorraad.

NOOT. — Zie in de zin van het vonnis: Brussel, 13-2-1935, P. 1936-II-145; B. J., 1936, 587; Rev. Reg. en Dom., 1937, 6; comm. Brussel, 25-1-1939; Bull. Ass., 1939, 285; A. Waruste, in Bull. Ass. 1939, blz. 181 en vlg., met een overzicht der rechtspraak; Mej. A. Jack, in Rev. trim. dr. civ., 1932, blz. 603; P. Scheuer, «Le contrat de garage et les obligations qui en dérivent» (Edit. Jaric, Brussel, 1945). — Vergelijk: De Page, IV, p. 838, n° 826; Brussel, 28-3-1936; Bull. Ass., 1936, p. 418; Comm. Brussel 26-2-1947, ibid. 1947, 113; Lyon 30-7-1946, D. H., 1947, 377, met noot Tunc (met verwijzing naar de Franse rechtspraak) van wie in 1941 een thesis verscheen «Le contrat de garage».

G. G.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 18 November 1948.

Voorzitter: M. De Smet.
Rechters: MM. Reyniers en Loicq.
Referendaris: M. Cloquet.

Pleiters: Mrs Coens (Antwerpen) en Cammaert.

1. Daad van koophandel. — Verzekering van een schip door de eigenaar die het exploiteert.
2. Verzekering. — Opzegging niet in de bedongen vorm. — Bewijskracht van de berekeningen van de verzekeraar.

1. *Het verzekeren van een schip door de eigenaar die het exploiteert, is een daad van koophandel, zelfs al mocht hij bij het aangaan der verzekering de bedoeling hebben gehad het schip enkel als vermogensbestanddeel en niet als bedrijfsmiddel te verzekeren. Een dergelijke bedoeling is immers niet een «aan de handel vreemde oorzaak» in de zin van art. 2, laatste lid, van de wet van 15 December 1872.*
2. *Een opzegging van de verzekeringsovereenkomst heeft geen rechtsgevolg, indien zij niet geschiedt in de bij het verzekeringscontract bedongen vorm, in casu bij aangetekende brief.*

Antwerpse /t Delcroix.

Overwegende dat de vordering sub n° 4359 en die sub n° 6819 verknoccht zijn en dienen samengevoegd te worden;

dat de eerste tot betaling strekt van 13.133,40 fr. en de tweede tot betaling van 6.566,70 fr., bedrag van voorlopige premïën en van nahef-premïën, volgens verzekeringscontract tegen oorlogsrisico's onder n° 300.116 door verweerder bij eiseres aangegaan;

Overwegende dat verweerder ten onrechte de bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel betwist; dat alle verbintenissen van de handelaars als handelsdaden dienen beschouwd te worden, tenzij het bewijs geleverd worde dat zij een aan hun handel vreemde oorzaak hebben;

dat vaststaat dat verweerder bij het aangaan van de verzekering zijn schip uitbaatte en derhalve handelaar was;

Overwegende dat verweerder vergeefs aanvoert dat hij het schip niet als commercieel bedrijfsmiddel, doch uitsluitend als eigendom heft verzekerd;

dat men inderdaad goederen niet kan verzekeren als bedrijfsmiddel zonder dat zij terzelfdertijd ook als bestanddeel van het patrimonium verzekerd worden, zodat er geen commerciële verzekering denkbaar zou zijn indien men de stelling van verweerder moest bijtreden;

dat overigens, al mocht verweerder zelfs bewijzen dat hij het schip verzekerd heeft als bestanddeel van zijn vermogen, onafhankelijk van elk commercieel doel, die bedoeling dan nog niet zou volstaan om het commercieel karakter van het contract weg te cijferen, waar zulke bedoeling niet gelijk te stellen is met de vreemde «oorzaak», voorzien bij artikel 2 laatste lid van de wet van 15 December 1872;

Overwegende dat verweerder in de tweede plaats beweert op het einde van 1943 aan de heer Félix De Boom te hebben gevraagd de verzekering bij eiseres op te zeggen;

dat eiseres betwist enige opzegging te hebben ontvangen en ook betwist dat de heer De Boom haar mandataris was;

dat de opzegging volgens artikel IV van het con-

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

tract bij aangetekend schrijven moest betekend worden;

dat verweerder niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat hij op deze wijze een opzegging zou hebben betekend aan de heer De Boom of aan eiseres;

dat hij ook de beweerde hoedanigheid van de heer De Boom niet bewijst;

Overwegende dat het overigens onwaarschijnlijk voorkomt dat verweerder op einde 1943 de verzekering zou opgezegd hebben, terwijl hij nog de voorlopige premieën voor het eerste en het tweede halfjaar 1944 heeft betaald;

Overwegende dat verweerder ten slotte beweert dat eiseres geen nahef-premieën mag vorderen vooraleer te bewijzen dat de voorlopige door haar geïnde premieën ontoereikend zijn om de schadegevallen te vergoeden;

doch, dat er tot bewijs van het tegendeel geloof dient gehecht te worden aan de berekeningen van eiseres, betreffende het te kort aan voorlopige premieën ten overstaan van de te vergoeden schadegevallen;

dat verweerder weliswaar het recht heeft deze berekeningen te controleren;

doch dat niet blijkt, dat hij zich tot eiseres heeft gewend om bedoeld recht van controle uit te oefenen en ook thans geen deskundig onderzoek vraagt wat dit betreft;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Voegt samen ter zake van verknochtheid de vorderingen;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond, dienvolgens verwijst verweerder aan eiseres te betalen de sommen van 13.133,40 fr. en 6.566,70 fr., samen 19.700,10 fr., met de gerechtelijke interesten en de kosten van het geding.

WERKRECHTERSRAAD TE BRUSSEL

1e Kamer voor Bedienden. — 7 Februari 1949.

Voorzitter : M. E. Welter

Rechtskundig bijzitter : M. R. Callewaert.

Pleiter : Mr Gyssels loco Pierlot.

Dienstcontract. — Bewijskracht van het bewijs van ontvangst voor saldo van gehele rekening. — Beperkte mogelijkheid van tegenbewijs. — Niet-toepasselijkheid van de artikelen 1325 en 1326 B.W.

Een bewijs van ontvangst voor saldo van gehele rekening levert volledig bewijs op tegen de ondertekenaar, dat hij alles ontvangen heeft, waarop hij recht had en dat de schuldenaar alles betaald heeft, wat hij verschuldigd was.

Deze bevrijdende bewijskracht zou alleen kunnen worden ontzenuwd indien de beweerde ondertekenaar mocht bewijzen, dat hij het stuk in werkelijkheid niet getekend heeft of dat hij het ondertekend heeft ingevolge dwaling, dwang of bedrog (artikel 1109 B.W.).

Zelfs al mocht worden bewezen, dat het bewijs van kwijting een afstand van recht of een dading dekt, zou de nietigheid niet kunnen worden ingeroepen op grond van niet-inachtneming van de bij artikelen 1325 en 1326 B. W. voorgeschreven vormen. Immers, artikel 1325 B. W. is niet van toepassing, omdat de kwijting een eenzijdige rechtshandeling is en artikel 1326 B. W. evenmin, omdat

het bewijs van kwijting geen belofte inhoudt om een bepaalde geldsom te betalen.

Hermans t/ S.V. « Notre Pain ».

Gezien het proces-verbaal van niet-verzoening van 22 November 1948, alsook het exploit van dagvaarding dd. 4 Januari 1949, waardoor herdaging werd gegeven als gevolg op het inleidend exploit dd. 4 December 1948, om gedaagde zich te horen veroordelen aan verzoeker de verlofvergoeding, voor de periode 1 Januari 1948 tot 31 December 1947 of de som van 933,20 fr. schadevergoeding te betalen;

Aangezien verweerster volledig uitlegt dat eiseres in 1947 13 dagen verlof genoten heeft, ofschoon zij maar op 12 dagen recht had; en daarenboven nog van 16 September 1947 tot 15 October 1947 wegens ziekte afwezig was; dat het wettelijk dubbel «pecule» aan eiseres op 7 Augustus 1948 betaald werd overeenkomstig het Besluit van de Regent dd. 14 Juni 1948, en tenslotte dat eiseres op 27 December 1947 een *quittance* voor slot van alle rekeningen getekend heeft;

Aangezien een kwijting voor slot van rekening geldt als bekentenis door de ondertekenaar, dat hij alles, waarop hij recht had, ontvangen heeft; dat deze titel volledig bewijs levert, dat de werkgever al hetgeen hij schuldig was betaald heeft;

Aangezien de ondertekenaar zich alleen maar kan verzetten tegen de bevrijdende kracht van de kwijting voor slot van rekening door te bewijzen dat hij het niet is die deze getekend heeft, of dat zijne toestemming er toe niet geldig is, vermits zij slechts door dwaling werd gegeven, of door geweld afgeperst of door bedrog verkregen (artikel 1109 B. W.);

Aangezien men tevergeefs zou trachten deze traditionele wettelijke stelling omver te werpen door te zeggen dat de kwijting voor slot van rekening ofwel een afstand ofwel een dading dekt, met de bedoeling deze door de rechter nietig te doen verklaren, bij gebrek aan de vormelijke of materiële voorwaarden, welke onmisbaar zijn voor hun rechtsgeldigheid;

Aangezien een kwijting voor slot op zichzelf als volledig bewijs en bekentenis van aflossing geldt; noodzakelijkerwijze volgt hieruit dat de bediende allereerst moet bewijzen dat het hier werkelijk gaat over een afstand of een dading;

Aangezien zelfs in geval dit werd bewezen, tevergeefs zou geconcludeerd worden tot de nietigheid van de bewezen afstand of dading, omdat de vormelijke voorwaarden van de artikelen 1325 en 1326 B. W. niet zouden nageleefd zijn;

Aangezien inderdaad de ondertekenaar alleen maar verplicht is met zijn hand «goed voor» of «Goedgekeurd» te schrijven en daarbij voluit in letters de som te vermelden, wanneer het gaat over een belofte om een som geld te betalen (artikel 1326); dat in casu de kwijting met zulk een belofte helemaal niets te maken heeft;

Aangezien, wat nu de materiële voorwaarden betreft, dat een afstand, evenals een dading, alleen maar kunnen bestaan, indien een partij van haar rechten afstand doet of indien de beide partijen wederkerig van hun rechten afstand doen (dading); dat dit in casu het geval niet is;

Aangezien, zelfs indien de eiseres bewezen had, dat de kwijting voor slot van rekening een dading dekt, dat nog tevergeefs geconcludeerd zou worden tot nietigheid, omdat de veronderstelde dading niet in twee originelen opgemaakt werd (artikel 1325 B. W.);

Aangezien inderdaad Baudry-Lacantinerie leert dat: «La transaction doit être rédigée en double, mais la » *quittance* des sommes dues en vertu d'une trans-

» action, même verbale, est un acte unilatéral, qui » n'est soumis à aucune formalité » (zie Tom. 24, n° 1225);

Aangezien Huc doceert dat : « ... la nécessité des » doubles écrits n'est imposée que pour... des conven- » tions contenant, à l'époque où elles ont été rédigées » par écrit, des obligations réciproques, pour savoir » dans quelle forme les parties devaient rédiger l'acte, » il faut envisager leur situation respective à la date » même de l'acte... il peut arriver qu'un contrat » (synallagmatique) se trouve transformé en contrat » unilatéral si l'une des parties a déjà rempli toutes » ses obligations lors de la rédaction de l'acte » (zie Huc, Tom. 8, Kapittel VI, n° 238) (zie ook De Page, T. III, n° 804 B, en Baudry-Lavantinerie, T. IV, n° 2274);

Aangezien dit in casu juist het geval is, vermits een kwijting voor slot van rekening alleen maar opgemaakt wordt en door de bediende getekend, wanneer de werkgever het bedrag afbetaald heeft, dat op het ontvangstbewijs vermeld staat;

Aangezien aldus, in de veronderstelling dat bedoelde kwijting een dading dekt — quod non in casu — deze dading niet in dubbel originelen moet worden opgemaakt (zie Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeidsgerechten de doctrinale studie over « *Le Reçu pour solde* », J. L. O. 1948, n° 7, blz. 193 tot 201; zie ook volgende vonnissen : Werkrechtscraad Brussel, 1e kamer, 27 December 1948 (Dom-mange tegen SPRL Donners, J. T. 27 Maart 1949, p. 186, en 10 Januari 1949, Maurissens tegen Kessel Van Loo);

Om deze redenen :

De Raad, gezien de artikelen 4, 34, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935;

wijst de vordering van eiseres af en veroordeelt haar in de kosten.

BALIELEVEN

JAARLIJKSE ALGEMENE VERGADERING VAN HET VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

De jaarlijkse algemene vergadering van het Verbond der Belgische Advocaten zal dit jaar plaats hebben te Gent op Zaterdag 2 Juli aanstaande.

Wij delen hieronder de tekst mede van de omzend-brief die door het bestuur van het Verbond verzonden werd aan de leden, met het programma.

Geachte Confrater,

Wij zullen dit jaar ontvangen worden door de Balie te Gent die ons een ontvangst zal voorbehouden die de gastvrije traditie van de grote Vlaamse stede waardig is.

Onze Algemene Vergadering zal plaats hebben op Zaterdag 2 Juli, om 10 uur, in het Gerechtshof.

Op de agenda komen twee kwesties voor die de toekomst van ons beroep aanbelangen : het onderzoek van een wetsontwerp op de zaakgelastigden en het fiscaal akkoord.

Wegens de huidige politieke omstandigheden, heeft het bureau het wenselijk geacht het onderzoek van het ontwerp Eyskens enkele maanden uit te stellen en er het voorwerp van te maken van een algemene

bijeenkomst die zal worden bijeengeroepen in Oktober aanstaande.

Wij hopen dat onze confraters in grote getalle naar Gent zullen komen en dat we zullen mogen rekenen op een belangrijke deelneming der jongeren, die er bijzonder belang bij hebben de inspanningen van het Verbond te zien gelukken met het oog op het doen zegepralen van de wettige betrachtingen van de Belgische Balie.

Intussen, beste Confrater, met de beste confraternele groeten.

De Voorzitter
Albert Lilar

De Secretaris-generaal
Emmanuel Thiebauld

Algemene Vergadering te Gent op Zaterdag 2 Juli 1949

10 uur : ontvangst door dhr Stafhouder en de leden van de Raad der Orde te Gent ; openingszitting en hulde aan de voor het vaderland gestorven advocaten van de Balie te Gent.

10.30 uur : algemene vergadering : verslag van de Algemene Secretaris en de Algemene Schatbewaarder ; verkiezingen ; wetsontwerp op de zaakgelastigden (verslaggevers : Mters Emile Janson en Van de Velde-Winant) ; het fiscaal akkoord (verslaggevers : Mters Feye, Brussel, en Van den Berghe, Kortrijk).

13.30 uur : lunch, in het restaurant « Saint-Christophe », te Deurle-aan-de-Leie ; korte wandeling aan de boorden der Leie. (De confraters die zich per auto verplaatsen zullen het aantal plaatsen gelieven aan te duiden dat ze ter beschikking van het secretariaat zullen kunnen stellen).

17 uur : ontvangst in het Bijloke-museum, aangeboden door het gemeentebestuur der stad Gent.
19.30 uur : banket in het hotel « Cour Saint-Georges » te Gent.

De kosten voor deelneming aan de verschillende manifestaties (wijn inbegrepen) worden gesteld op 375 frank (300 frank voor stagedoende advocaten) ; voor de confraters die niet deelnemen aan het banket wordt de prijs vastgesteld op 225 frank.

De inschrijvingen moeten gericht worden aan Mter Jean Ronse, Dampoortstraat 33, te Gent. Storting op postcheckrekening nr 4754.21 van Mter Ronse.

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

BEZOEK AAN DE SCHOOL VAN WEDEROPVOEDING TE BRUSSEL

Op Vrijdag 4 Juni bracht de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen een bezoek aan de School van Wederopvoeding in 't Klein Kasteeltje te Brussel. Tot ons spijt dient te worden vastgesteld dat slechts een twaalfstal confraters zich de moeite hadden getroost aan deze verplaatsing deel te nemen.

In het bureel van de bestuurder werden wij ontvangen door Raadsheer Hanssens en het bestuur der gevangenis.

Raadsheer Hanssens heeft ons in een schitterend betoog uiteengezet hoe hij tot het idee der Wederopvoedingsscholen gekomen is, welke moeilijkheden hij ontmoette, hoe de school is ingericht en wat er praktisch verwezenlijkt werd.

De bestaande inrichting der gevangenis was niet aangepast voor de vloed van politieke delinquenten die in 1944 en 1945 werden opgesloten.

Vele kenmerken scheiden hen van de gewone

misdadigers van gemeen recht. Zij mochten niet onderworpen worden aan het funeste celregiem, voor eigen goed en voor het heil der gemeenschap.

Onder de politieke delikwenten zijn vele moreel hoogstaanden. Het is deze bedenking die er toe geleid heeft de Wederopvoedingsscholen tot stand te brengen.

De eerste school werd gesticht in 1947 in 't Klein Kasteeltje te Brussel.

Raadsheer Hanssens, samen met zijn staf medewerkers, bezocht talrijke gevangenen, sprak met een groot aantal delikwenten en tenslotte viel zijn keuze op een tiental intellectuelen, en deze verklaarden zich bereid om aan het genomen initiatief mee te werken.

Deze eerste medewerkers waren, zoals Raadsheer Hanssens zegt, moreel zeer hoogstaande mensen, die meestal tot zware straffen veroordeeld waren.

Zij hebben een eigen hiërarchie tot stand gebracht met een Coördinator (gedetineerde) voor de Vlamingen een voor de Franstaligen. Zij hebben een eigen tuchtraad voor de innerlijke orde.

Het gebouw dat zij bewonen is een oude kazerne, die door hen volledig gereinigd werd en voor zoveel als mogelijk, opgesmukt.

Na de uiteenzetting van Raadsheer Hanssens, werden wij rondgeleid en kregen wij de gelegenheid vrij met al de gevangenen te spreken en hen te ondervragen.

Verscheidene klassen waar lessen werden gegeven in Frans, Nederlands, Handelsrekenen, Sociaal Recht, enz., werden door ons bezocht. In een afzonderlijk vertrek waren de lesgevers verzameld om hun cursus voor te bereiden.

In de verschillende werkplaatsen: optiek, schrijnwerkerij, beeldhouwwerk, meubelmakerij, vonden wij met de meest primitieve middelen, keurig en volledig, volgens al de regelen der kunst, afgewerkte zaken.

Een der meest merkwaardige verwezenlijkingen is de toneelzaal waar onder deskundige leiding meesterwerken en zelfs zeer recente stukken worden opgevoerd.

De sociale dienst, die zorg draagt voor de verkoop der in de school afgewerkte producten en kunstwerken, is er in geslaagd, verscheidene behoeftige gevangenen bij te staan en voort te helpen.

De bibliotheek die zeer goed voorzien is, beschikt over een uiterst verzorgd fichenstelsel en zendt op aanvraag documenten en studiemateriaal aan de gedetineerden uit gevangenen van heel het land.

Er werd door Raadsheer Hanssens een baanbrekend, durvend en zeer humanitair werk verricht en in zijn dankwoord bracht Meester Wittemans hem hiervoor een warme hulde.

Dit schitterend initiatief mag niet als een eindpunt worden beschouwd, aldus Meester Wittemans, die een lans brak voor de amnestie.

G. Colson.

BEZOEK AAN HET STUDIECENTRUM DER GERECHTELIJKE POLITIE TE ANTWERPEN

Op Vrijdag, 10 Juni, heeft de Vlaamse Conferentie der Balie te Antwerpen een bezoek gebracht aan het uitgebreid studiecentrum der gerechtelijke politie. Talrijke confraters vergaderden op het gestelde uur voor de ingang van het Centrum, op het derde verdiep, naast de bibliotheek.

De Heer Procureur des Konings, H. Sabbe, had niet enkel zeer bereidwillig de toelating gegeven om het bezoek in te richten, doch hij kwam persoonlijk de

Conferentie begroeten en leidde de aanwezigen naar de eerste grote toonzaal waar hij een hartelijk welkomwoord uitsprak en de hoop uitdrukte dat het bezoek zo belangwekkend mocht worden dat er tussen de confraters, zich velen tot het schrijven van Vlaamstalige, criminologische werken mochten aangetrokken voelen.

Meester A. Fimmers, Voorzitter der Conferentie, dankte de Heer Procureur des Konings zeer oprecht voor het zo hoffelijk onthaal in het Studiecentrum en voor de sympathie, steeds aan de Conferentie betoond.

Onmiddellijk daarop begon de wandelvoordracht gehouden door onze confrater en medelid Meester Marck jr., welke meerdere namiddagen lang het Centrum had gezocht onder de kundige leiding van de Heren Commissarissen Gilinie en Derweduwen.

De afdeling der dactyloscopie, porroscopie en van het gesproken portret, trok eerst de aandacht der aanwezigen. Vervolgens kwamen honderden foto's aan de beurt, genomen bij het onderzoek naar misdaden, zelfmoorden, verkeers- en arbeidsongevallen. Een verzameling moordwapens, met daarbij meerdere schedels, welke de sporen van het wapen nog droegen, brachten ons in een Assisen-atmosfeer. Dan volgden in zeer grote verscheidenheid, doch zorgvuldig gerangschikt: dolken, matrakken, boksbeugels, pistolen, degenstokken, inbrekersgerij (van het meest primitieve tot de « strijkijzerbrug » en de « trepan »), drukpersen en cliché's voor het vervaardigen van valse bankbiljetten, valse munstukken en al het materiaal daartoe aangewend.

Een deur, achter in de zaal, geeft ons toegang tot een kleiner vertrek dat een rijke keuze bevat van verboden jachttuig. De verzameling is praktisch volledig: de palingschaar, de fuik, het werpnet of het gewoon konijnenstropke, niets ontbreekt in deze kleine zaal.

Een derde vertrek bevat de afdeling « verdovende middelen en zedenmisdrijven ». — Zeer aanschouwelijk en netjes gerangschikt in de toonkasten, worden de meeste en best gekende verdovingsmiddelen voorgesteld. De afdeling « Opium » is bijzonder rijk voorzien: tientallen opiumpijpen, pijplampjes en het volledige materiaal van een opiumschiuiverij zijn ordelijk tentoongesteld. In een kleine aanhang van het vertrek heeft men zelfs een kamertje van een opiumschiuiverij, met typische lig- en kopbank hersamengesteld.

Een paar toonkasten bevatten tal van werktuigen door vruchtafdrijvers gebruikt: plantaardige en mechanische. Het onderscheid wordt gedemonstreerd tussen gewone hygiënische toestellen en misdadige instrumenten.

Een laatste toonkast bevat boeken, foto's en cliché's met zedenschennende beeltenissen. Belangwekkend is vooral de wijze waarop men het criterium van onderscheid tracht te ontdekken tussen wat al dan niet toelaatbaar is.

Teruggekomen in de grote zaal bekijken de aanwezigen de feitendocumentatie inzake valsheid in geschriften en verschillende soorten oplichterij. Een reeks sterk vergrote foto's van kogels, met daarop de groeven door de wapenloop op het projectiel aangebracht, wordt ons getoond.

Hiermede was de wandelvoordracht afgelopen, maar de Heer Commissaris Gilinie, hoofd der Technische Afdeling, stond — vriendelijk als steeds — onze confraters ten dienste voor het geven van uitleg betreffende gevraagde bijzonderheden.

G. Colson.